

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "พฤติกรรม的开รับและการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน" ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์
5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ
6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรเรียน
7. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์

ลักษณะทางประชากรศาสตร์นับเป็นตัวแปรหนึ่งที่สำคัญต่อการพิจารณาความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ และยอมรับสิ่งต่าง ๆ ของบุคคล ดังที่ (ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ , 2542, หน้า 29) กล่าวว่า พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์จะเกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกมากกระตุ้น เป็นความเชื่อที่ว่าบุคคลที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป ด้วย

1. เพศ (Sex) ความแตกต่างระหว่างเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและความต้องการที่จะส่งหรือรับข่าวสารมากกว่า เพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่ได้ต้องการเพียงที่จะส่งและรับข่าวสารเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่มีความต้องการที่จะสร้างสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับส่งข่าวสารนั้นด้วย

2. อายุ (Age) อายุของผู้รับสารเป็นลักษณะประการหนึ่งที่ใช้ในการวิเคราะห์ผู้รับสาร อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม บุคคลที่มีอายุมากจะมีพฤติกรรมการตอบสนองต่อการติดต่อสื่อสารต่างจากบุคคลที่มีอายุน้อย และบุคคลที่มีอายุน้อยจะมีพฤติกรรมต่อการติดต่อสื่อสารเปลี่ยนไปเมื่อตนมีอายุมากขึ้น

3. การศึกษา (Education) การศึกษาเป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้นคนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในสาขาวิชาต่างกัน ย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกัน โดยงานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่า การศึกษาของผู้รับสารทำให้มีการเปิดรับข่าวสารแตกต่างกันออกไปเช่น ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะสนใจข่าวสารกว้างขวาง แต่จะไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ ต้องมีเหตุผลสนับสนุนเพียงพอ (ปรมะ สตะเวทิน , 2538 , หน้า110)

4. อาชีพ (Occupation) คนที่มีอาชีพต่างกันย่อมมีแนวคิด อุดมการณ์ ประสบการณ์ วัฒนธรรม และค่านิยมที่แตกต่างกัน เช่น อาชีพรับราชการจะคำนึงถึงเรื่องของสวัสดิการศักดิ์ศรี และเกียรติภูมิของความเป็นข้าราชการ ซึ่งต่างจากคนที่ทำงานธุรกิจเอกชนที่คำนึงถึงรายได้และการมีศักดิ์ศรีด้วยเงินทองคนที่มี ในขณะที่เดียวกันอาชีพครุฑยอมเปิดรับสื่อเพื่อศึกษาความรู้เพิ่มเติมมากกว่าอาชีพแม่ค้า เป็นต้น

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2543, หน้า 38-39) กล่าวว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ รวมถึง อายุ เพศ วงจรชีวิตของครอบครัว การศึกษา รายได้ เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวมีความสำคัญต่อนักการตลาดเพราะมันเกี่ยวข้องกับอุปสงค์ (Demand) ในตัวสินค้าทั้งหลาย การเปลี่ยนแปลงทางประชากรศาสตร์ชี้ให้เห็นถึงการเกิดขึ้นของตลาดใหม่ และตลาดอื่นก็จะหมดไป หรือลดความสำคัญลง ลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่สำคัญมีดังนี้

1. อายุ นักการตลาดต้องคำนึงถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงของประชากรในเรื่องของอายุด้วย
2. เพศ จำนวนสตรี (สมรสหรือโสด) ที่ทำงานนอกบ้านเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ นักการตลาดต้องคำนึงว่าปัจจุบันสตรีเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ ซึ่งที่แล้วมาผู้ชายเป็นผู้ตัดสินใจซื้อ นอกจากนั้นบทบาทของสตรีและบุรุษบางส่วนที่ซ้ำกัน
3. วงจรชีวิตครอบครัว ขั้นตอนแต่ละขั้นของวงจรชีวิตของครอบครัวเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรม ขั้นตอนของวงจรชีวิตของครอบครัวแบ่งออกเป็น 9 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนจะมีพฤติกรรมการซื้อที่แตกต่างกัน
4. การศึกษาและรายได้ นักการตลาดต้องสนใจในแนวโน้มของรายได้ส่วนบุคคล เนื่องจากรายได้จะมีผลต่ออำนาจการซื้อ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มบริโภคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพดีมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีอาชีพที่สามารถสร้างรายได้สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย

จึงสรุปได้ว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์เป็นปัจจัยที่นิยมนำมาใช้ศึกษากันมากที่สุดในการแบ่งส่วนการตลาดตามกลุ่มผู้บริโภค โดยอาศัยตัวแปรศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ ศาสนา ขนาดครอบครัว หรือวงจรชีวิตครอบครัวนั้น นำมาวางแผนกำหนดกลยุทธ์สร้างความต้องการหรือจูงใจ ให้ผู้บริโภคตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์หรือบริการ เพื่อให้เข้าถึงและตรงกับกลุ่มเป้าหมายโดยตรงมากที่สุด เพราะจะทำให้พนักงานการตลาดนั้นสามารถประเมินขนาดของตลาดเป้าหมายได้ตามสัดส่วนที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประมะ สตะเวทิน (2546, หน้า 112) ได้อธิบายถึงคุณสมบัติเฉพาะของตน ซึ่งแตกต่างกันในแต่ละคน คุณสมบัติเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการทำการสื่อสาร อย่างไรก็ตามในการสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ กันนั้น จำนวนของผู้รับสารก็มีปริมาณแตกต่างกันด้วยการวิเคราะห์ผู้รับสารที่มีจำนวนน้อยคนนั้นมักไม่ค่อยมีปัญหา หรือมีปัญหาน้อยกว่าการวิเคราะห์ผู้รับสารที่มีจำนวนมาก เนื่องจากการวิเคราะห์คนที่มีจำนวนน้อย เราสามารถวิเคราะห์ผู้รับสารทุกคนได้ แต่ในการวิเคราะห์คนจำนวนมาก เราไม่สามารถวิเคราะห์ผู้รับสารแต่ละคนได้ เพราะมีผู้รับสารจำนวนมากเกินไปนอกจากนี้ผู้ส่งสารยังไม่รู้จักผู้รับสารแต่ละคนด้วย ดังนั้น วิธีการที่ดีที่สุดในการวิเคราะห์ผู้รับสารที่ประกอบไปด้วยคนจำนวนมากก็คือ การจำแนกผู้รับสารออกเป็นกลุ่ม ๆ ตามลักษณะประชากร (Demographic Characteristics) ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา สถานภาพสมรส เป็นต้น ซึ่งคุณสมบัติเหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการรับรู้ การตีความ และการเข้าใจในการสื่อสารทั้งสิ้น (กิติมา สุรสนธิ, 2541, หน้า 15-16)

1. เพศ (Sex) หญิงชายมีความแตกต่างกันทั้งในด้านสรีระ ความถนัด สภาวะทางจิตใจ อารมณ์ จากงานวิจัยทางด้านจิตวิทยาทั้งหลายได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมได้กำหนดบทบาท และกิจกรรมของคนสองทั้งเพศไว้แตกต่างกัน

2. อายุ (Age) อายุเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อพฤติกรรมกรรมการสื่อสารของมนุษย์ เนื่องจากอายุจะเป็นตัวกำหนดหรือเป็นสิ่งที่บ่งบอกเกี่ยวกับความมีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ของบุคคล ดังคำกล่าวที่ว่าผู้ใหญ่อบอุ่นน้ำร้อนมาก่อน เกิดมาหลายฝน หรือเรียกคนที่มีประสบการณ์น้อยกว่าว่าเด็กเมื่อวานขึ้น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเครื่องบ่งชี้หรือแสดงความคิด ความเชื่อ ลักษณะการโต้ตอบต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของบุคคล คนเราโดยทั่วไปเมื่ออายุเพิ่มขึ้น ประสบการณ์สูงขึ้น ความฉลาดรอบคอบก็เพิ่มมากขึ้น วิธีคิดและสิ่งที่สนใจก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

3. การศึกษา (Education) การศึกษาหรือความรู้ เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร การที่คนได้รับการศึกษาที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่แตกต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึกนึกคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกัน คนทั่ว ๆ ไปมักจะสนใจหรือยึดแนวความคิดในแนวสาขาของตนเป็นสำคัญ และบุคคลมักมีลักษณะบางประการที่แสดงหรือ บ่งชี้ถึงพื้นฐานการศึกษาหรือสาขาวิชาที่เรียนมา เนื่องจากสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่อบรม กล่อมเกลาให้บุคคลมีบุคลิกภาพไปในทิศทางที่แตกต่างกัน ทางด้านครูผู้สอนก็มีอิทธิพลต่อความคิดของผู้เรียนโดยการสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของตัวเองให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นตัวกำหนดในกระบวนการเลือกสรรของผู้รับ

4. สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ (Socio - Economic Status) อันได้แก่ เชื้อชาติ และชาติพันธุ์ พื้นฐาน ภูมิฐานะ พื้นฐานของครอบครัว อาชีพ รายได้ และฐานะทางการเงิน ปัจจัยเหล่านี้มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อผู้รับ ซึ่งในการวิจัยทางด้านนิเทศศาสตร์ได้ชี้ให้เห็นว่าสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้รับสารมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อปฏิกริยาของผู้รับสารที่มีต่อผู้ส่งสาร และสารสถานะภาพทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้คนมีวัฒนธรรมที่ต่างกัน มีประสบการณ์ที่ต่างกัน มีทัศนคติ ค่านิยม และเป้าหมายที่ต่างกัน

5. ศาสนา (Religion) การนับถือศาสนาเป็นลักษณะอีกประการหนึ่งของผู้รับสารที่มีอิทธิพลต่อตัวผู้รับสาร ทั้งทางด้านทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมโดยศาสนาได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคนและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตคนตลอดทั้งชีวิต Childs (ปรมะ สตะเวทิน, 2546, หน้า 7) ได้สรุปถึงอิทธิพลของศาสนาที่มีต่อบุคคลไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านศีลธรรม คุณธรรม ความเชื่อทางจรรยาของบุคคล ด้านการเมือง และด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้สรุปว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย ประกอบด้วย ระดับชั้น เกรดเฉลี่ยในปัจจุบัน แผนการเรียน รายรับที่ได้รับจากผู้ปกครองเฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการสื่อสารสังคมออนไลน์ เพื่อนำมาศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับและการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม

2.1 ความหมายของพฤติกรรม

มีนักวิชาการให้ความหมายของพฤติกรรมไว้หลาย ซึ่งต่างก็สอดคล้องกันดังต่อไปนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2524, หน้า 8) กล่าวว่า พฤติกรรม คือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง

สุชาดา สุธรรมรักษ์ (2531, หน้า 31) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมหมายถึงการกระทำทุกอย่างของสิ่งมีชีวิต ซึ่งในที่นี้จะเน้นการกระทำของมนุษย์ ไม่ว่าจะการกระทำนั้นผู้กระทำรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตามและไม่ว่าการกระทำนั้นผู้อื่นจะสังเกตเห็นได้หรือไม่ก็ตาม เช่น การเดิน การพูด หรือการคิด การรับรู้ เป็นต้น

อรุณ รักธรรม (2532, หน้า 3) อธิบายความหมายของพฤติกรรมว่า คือ กิริยาของการที่แสดงออกหรือ เกิดปฏิกิริยาเมื่อเผชิญกับสิ่งภายนอก การแสดงออกนั้นอาจเกิดจากอุปนิสัยที่สะสมหรือจากความเคยชินอันได้รับประสบการณ์และการศึกษาอบรม การแสดงออกนี้อาจเป็นไปได้ทั้งในรูปคล้ายตามหรือต่อต้าน และอาจเป็นได้ทั้งคุณและโทษต่อทั้งเจ้าของพฤติกรรมเองและต่อสิ่งภายนอกความหมายของพฤติกรรม สามารถสรุปได้ว่า เป็นการกระทำที่แสดงออกมาทั้งที่รู้ตัวหรือไม่รู้และที่สังเกตเห็นได้หรือไม่ก็ตาม หรืออาจจะมีทั้งต่อต้านหรือคล้ายตามหรือเป็นคุณหรือโทษกับเจ้าของพฤติกรรม สิ่งเหล่านี้ถือเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น

ประเทือง ภูมิภักทราคม (2535, หน้า 9) กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมของมนุษย์นั้น เกิดจากการเรียนรู้โดยเฉพาะกลุ่มนักจิตวิทยาพฤติกรรมนิยมนั้น มีความเชื่อว่า พฤติกรรมเกิดจากการเรียนรู้ ทั้งนี้ไม่รวมพฤติกรรมที่เกิดจากความผิดปกติของระบบสรีระและระบบประสาท โดยพยายามศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าหนึ่งกับอีกสิ่งเร้าหนึ่ง โดยเน้นพฤติกรรมภายนอกเป็นสำคัญ

สรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำที่แสดงออกมาทั้งที่รู้ตัวหรือไม่รู้และที่สังเกตเห็นได้หรือไม่ก็ตาม หรืออาจจะมีทั้งต่อต้านหรือคล้ายตาม อาจเป็นได้ทั้งคุณและโทษกับเจ้าของพฤติกรรม สิ่งเหล่านี้ถือเป็นพฤติกรรมทั้งสิ้น

2.2 องค์ประกอบของพฤติกรรม

ครอนบาค (Cronbach, 1963, pp. 68-70) ได้อธิบายว่า พฤติกรรมของบุคคลจะเกิดขึ้นจากองค์ประกอบ 7 ประการ ดังนี้

1. ความมุ่งหมาย (Goal) เป็นความต้องการหรือวัตถุประสงค์ที่ทำให้เกิดกิจกรรม คนเรามีพฤติกรรมเกิดขึ้นก็เพราะต้องการตอบสนองความต้องการของตนเอง หรือต้องการทำตาม

วัตถุประสงค์ที่ตนได้ตั้งไว้ คนเรายังมีความต้องการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน และมักจะเลือกสนองตอบความต้องการที่รีบด่วนก่อนความต้องการอื่น ๆ

2. ความพร้อม (Readiness) ระดับวุฒิภาวะ หรือความสามารถที่จำเป็นในการประกอบพฤติกรรมเพื่อสนองตอบความต้องการ คนเราจะมีความพร้อมในแต่ละด้านที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นพฤติกรรมของทุกคนจึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน และไม่สามารถจะประกอบพฤติกรรมได้ทุกรูปแบบ

3. สถานการณ์ (Situation) คนเรายังจะประกอบพฤติกรรมที่ตนเองต้องการ เมื่อมีโอกาสหรือสถานการณ์นั้นๆเหมาะสมสำหรับการประกอบพฤติกรรม

4. การแปลความหมาย (Interpretation) แม้จะมีโอกาสในการประกอบพฤติกรรมแล้ว คนเรายังมักจะประเมินสถานการณ์ หรือคิดพิจารณาก่อนที่จะทำพฤติกรรมนั้น ๆ ลงไป เพื่อให้พฤติกรรมนั้นมีความเสี่ยงน้อยที่สุด และสามารถที่จะตอบสนองความต้องการของเขาได้มากที่สุด

5. การตอบสนอง (Respond) หลังจากได้แปลความหมาย หรือได้ประเมินสถานการณ์แล้วพฤติกรรมก็จะถูกกระทำ ตามวิธีการที่ได้เลือกในขั้นตอนของการแปลความหมาย

6. ผลที่ได้รับ (Consequence) เมื่อประกอบพฤติกรรมไปแล้วผลที่ได้จากการกระทำนั้นๆอาจจะตรงกับความต้องการ หรืออาจจะไม่ตรงกับความต้องการที่ตนเองได้คาดหวังไว้

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Reaction to Threat) เมื่อคนเราไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ก็จะประสบกับความผิดหวัง ซึ่งเมื่อเกิดความผิดหวังแล้วคน ๆ นั้นก็อาจจะกลับไปแปลความหมายใหม่ เพื่อที่จะหาวิธีที่จะสนองความต้องการของตนเองใหม่

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า พฤติกรรมมนุษย์นั้นจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่างด้วยกัน ได้แก่ เป้าหมาย ความพร้อม สถานการณ์ การแปลความหมาย การตอบสนอง ผลลัพธ์ที่ตามมา และปฏิกริยาต่อความผิดหวัง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมต่าง ๆ เกิดขึ้นทั้งสิ้น นับว่าเป็นเงื่อนไขที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์นั่นเอง

2.2 ประเภทของพฤติกรรม

โยธิน ศันสนยุทธ และจุมพล พูลภัทรชีวิต (2540, หน้า 31-33) กล่าวว่า พฤติกรรมหมายถึง การกระทำต่างๆ ของมนุษย์หรือสัตว์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมภายนอก และพฤติกรรมภายใน

1. พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมที่ผู้อื่นสามารถจะสังเกตได้ โดยตรงเป็นการสังเกตโดยผ่านประสาทสัมผัส แบ่งย่อยออกเป็น

1.1 พฤติกรรมที่สังเกตได้โดยตรง โดยไม่ต้องใช้เครื่องมือช่วย บางคนเรียกพฤติกรรมประเภทนี้ว่า พฤติกรรมโมลาร์ (Molar Behavior) เช่น พฤติกรรมการกินอาหาร อ้าปาก หัวเราะ ร้องไห้หรือถีบจักรยาน เป็นต้น

1.2 พฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้โดยตรง ต้องใช้เครื่องมือช่วย บางคนเรียกพฤติกรรมประเภทนี้ว่า พฤติกรรมโมเลกุล (Molecular Behavior) เช่น การเต้นของหัวใจ ดูจากเครื่องมือแพทย์ที่เรียกว่า Stethoscope พฤติกรรมการโกหก ตำรวจใช้เครื่องจับเท็จ หรือความดันโลหิต ดูจากเครื่องวัดความดันโลหิต เป็นต้น

2. พฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) ได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลจะรู้สึกหรือไม่รู้สึกตัวก็ตาม เป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นไม่สามารถที่จะสังเกตได้โดยตรงถ้าหากว่าผู้เป็นเจ้าของพฤติกรรมนั้นไม่บอก หรือไม่แสดงออกมา แบ่งย่อยออกเป็น

2.1 พฤติกรรมภายในที่เกิดขึ้นโดยรู้สึกตัว เกิดขึ้นโดยที่เจ้าของพฤติกรรมรู้ว่ามันเกิดแต่สามารถจะควบคุมความรู้สึกต่างๆที่เกิดขึ้นได้ และไม่บอกหรือไม่แสดงออก เช่น ปวดฟัน หิว โกรธ ตื่นเต้น เป็นต้น

2.2 พฤติกรรมภายในที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้สึกรู้ตัว แต่มีผลต่อพฤติกรรมภายนอกของบุคคลนั้น เช่น ความคิด ความปรารถนา ความคาดหวัง ความกลัว ความสุข เป็นต้น

สุภัททา ปิณฑะแพทย์ (2542, หน้า 2-5) ได้แบ่งประเภทของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในลักษณะต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. พิจารณาจากพฤติกรรมที่ปรากฏด้วยการสังเกต พฤติกรรมภายนอก (Overt) คือ พฤติกรรมที่ปรากฏเห็นได้อย่างชัดเจน และพฤติกรรมภายใน (Covert) คือ พฤติกรรมที่ไม่ปรากฏให้สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน

2. พิจารณาจากแหล่งที่เกิดพฤติกรรม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในร่างกายเมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะ เป็นพฤติกรรมความพร้อมที่เกิดขึ้นโดยมีธรรมชาติเป็นตัวกำหนดให้ไปไปตามเผ่าพันธุ์ และวงจรชีวิต และพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยมีสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกระตุ้น เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเนื่องจากประสบการณ์ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น

3. พิจารณาจากภาวะทางจิตของบุคคล พฤติกรรมที่กระทำโดยรู้ตัว (Conscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตสำนึก และพฤติกรรมที่กระทำโดยไม่รู้ตัว (Unconscious) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับจิตไร้สำนึก หรือจิตใต้สำนึก หรือเรียกอีกอย่างว่า พฤติกรรมที่ขาดสติสัมปชัญญะ

4. พิจารณาจากแหล่งพฤติกรรมการแสดงออกของอินทรีย์ พฤติกรรมทางกายภาพ (Physiological Activities) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกโดยใช้อวัยวะของร่างกายอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายด้วยแขนหรือขา การปรับเปลี่ยนอิริยาบถของร่างกาย การพยักหน้า การโคลงตัว เป็นต้น และพฤติกรรมทางจิตใจ (Psychological Activities) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในระดับความคิด ความเข้าใจ หรือเกิดอารมณ์ เป็นต้น

5. พิจารณาจากการทำงานของระบบประสาท พฤติกรรมที่ควบคุมได้ (Voluntary) เป็นพฤติกรรมที่อยู่ในความควบคุม และการสั่งการด้วยสมอง จึงสามารถแสดงพฤติกรรมได้ตามที่ต้องการ และพฤติกรรมที่ควบคุมไม่ได้ (Involuntary) เป็นพฤติกรรมการทำงานของระบบร่างกายที่เป็นไปโดยอัตโนมัติ เช่น กิริยาสะท้อน สัญชาตญาณ และการทำงานของระบบอวัยวะภายใน เป็นต้น

จากแนวคิดข้างต้นชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมของมนุษย์แบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ พฤติกรรมที่เกิดจากภาวะทางกาย และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากสภาวะทางจิตใจ ซึ่งมีทั้งประเภทที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว แบ่งออกเป็นที่ควบคุมได้ และแบบที่ไม่สามารถควบคุมได้

2.3 สิ่งที่กำหนดพฤติกรรม

ประเทือง ภูมิภักทราคม (2535, หน้า 10) ได้กล่าวถึงตัวกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ 2 ประการได้แก่

1. ตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก่อนพฤติกรรม (Antecedent Determinants) ถ้ามีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมเช่นนั้นเป็นประจำสม่ำเสมอ จะทำให้บุคคลสามารถคาดการณ์ได้ว่าถ้ามีสิ่งหนึ่งเกิดขึ้นแล้วจะมีอีกสิ่งหนึ่งตามมา การรู้ความสัมพันธ์เงื่อนไขต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้บุคคลสามารถทำนายเหตุการณ์ได้ว่า อะไรจะเกิดขึ้นอย่างไรภายใต้ภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนถ้าบุคคลนั้นมีความสามารถทางสติปัญญาสูงก็จะสามารถคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ และจะเลือกกระทำหรือแสดงพฤติกรรมของเขาให้สอดคล้องกับการคาดการณ์ของเขาซึ่งเป็นการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าหนึ่งกับอีกสิ่งเร้าหนึ่งนั่นเอง ดังนั้นการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าหนึ่งกับอีกสิ่งเร้าหนึ่งนี้ จะมีผลต่อการเกิดหรือไม่เกิดของพฤติกรรม จะมีผลต่อการคงอยู่หรือการหดหายของพฤติกรรมของบุคคล เพราะบุคคลจะยึดเอาสิ่งเร้าหนึ่งหนึ่งมาทำนายการเกิดของอีกสิ่งเร้าหนึ่ง เช่น เห็นท้องฟ้ามืดครึ้ม บุคคลจะรีบเดินทางกลับบ้าน ทั้งนี้เพราะคาดการณ์ว่าฝนจะต้องตกลงมาแน่นอน ฉะนั้นตัวกำหนดพฤติกรรมที่เป็นสิ่งเร้าจึงได้แก่ สิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มากระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมและเป็นสิ่งเร้าที่ปรากฏในสภาพแวดล้อมของบุคคล ซึ่งเกิด

ก่อนพฤติกรรม จึงเรียกตัวกำหนดพฤติกรรมนี้อีกอย่างหนึ่งว่า ตัวกำหนดพฤติกรรมที่เกิดก่อนพฤติกรรม ซึ่งก็คือสิ่งเร้านั่นเอง

2. ตัวกำหนดที่เป็นผลกรรม (Consequent Determinants) ตัวกำหนดพฤติกรรมอีกตัวหนึ่งได้แก่ ผลกรรม การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในสังคมของมนุษย์เป็นการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมว่าพฤติกรรมใดกระทำแล้วจะได้รับรางวัลหรือผลกรรมทางบวก และพฤติกรรมใดกระทำแล้วจะได้ผลกรรมทางลบ การเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมดังกล่าวจะทำให้มนุษย์เลือกกระทำพฤติกรรมที่ได้รับผลกรรมทางบวกเสริมแรง และจะหลีกเลี่ยงการกระทำพฤติกรรมที่จะได้รับผลกรรมทางลบหรือการลงโทษดังนั้นการเกิดพฤติกรรมจึงขึ้นอยู่กับผลกรรมอีกด้วย ถ้ากระทำพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลกรรมทางบวก พฤติกรรมนั้นก็จะเกิดขึ้นและถ้ากระทำพฤติกรรมใดแล้วได้รับผลกรรมทางลบ พฤติกรรมนั้นก็จะลดลงหรือหายไป อย่างไรก็ตามการเรียนรู้เงื่อนไขผลกรรมนี้สามารถเรียนรู้ได้ ทั้งจากประสบการณ์และจากการสังเกตจากตัวแบบหรือการกระทำของผู้อื่นที่สังเกตเห็น ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางอ้อม

จากแนวคิดเรื่องพฤติกรรมข้างต้น ทำให้ทราบว่าพฤติกรรม จะมีพื้นฐานมาจากความรู้ และทัศนคติที่คอยผลักดันให้เกิดพฤติกรรม ซึ่งในแต่ละบุคคลจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันออกไป สืบเนื่องมาจากการได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ ไม่เท่ากัน รวมถึงการตีความหมายของสารที่ได้รับมาไปคนละทิศคนละทางอีกด้วย ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการสื่อสารผ่านสื่อต่างๆ มีประโยชน์ในการทำให้บุคคลมีความรู้ นำความรู้ที่ได้มาสร้างทัศนคติ สุดท้ายจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล สามารถนำแนวคิดที่ได้มาเป็นอ้างอิงในการสรุปผลการศึกษาด้านแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมของบุคคลว่าต้องอาศัยปัจจัยในด้านใดบ้าง ที่มีส่วนให้แต่ละบุคคลมีแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมจากการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ จึงมีพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างกัน

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

การเปิดรับ (Exposure) หมายถึง การที่ประสาทสัมผัสของผู้บริโภคถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้า ซึ่งผู้บริโภคจะเป็นผู้เลือกเองว่าสิ่งเร้าใดตรงกับความต้องการของตน โดยจะหลีกเลี่ยงการเปิดรับสิ่งเร้าที่ตนไม่ต้องการ ไม่สนใจ และเห็นว่าไม่สำคัญ (Assael. H. , 1998 , p. 218-224)

การเปิดรับสื่อ (Media Exposure) เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการสื่อสาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในของผู้รับสาร เช่น ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา และปัจจัยภายนอก เช่น โอกาสในการเข้าถึงสื่อ ซึ่งประกอบด้วย การเข้าถึงสื่อในเชิงกายภาพ (Physical Accessibility) เช่น ผู้รับสารอยู่

ใกล้หรือไกลจากข่าวสารและสื่อ การเข้าถึงสื่อในเชิงเศรษฐกิจ (Economic Accessibility) เช่น สถานะทางเศรษฐกิจเอื้ออำนวยต่อการซื้อข่าวสารหรือไม่ และการเข้าถึงสื่อในเชิงสังคม-วัฒนธรรม (Sociocultural Accessibility) เช่น ระดับการอ่านออกเขียนได้ของผู้รับสาร

โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Klapper, J.T., 1960, p.19-25 อ้างถึงใน เสรี วงษ์มณฑา (2542, หน้า 17) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วยการกลั่นกรอง 4 ชั้นตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การเลือกเปิดรับ (Selective Exposure) เป็นขั้นแรกในการเลือกช่องทางการสื่อสาร บุคคลจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งสารที่มีอยู่ด้วยกันหลายแหล่ง เช่น การเลือกซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับใดฉบับหนึ่ง เลือกเปิดวิทยุกระจายเสียงสถานีใดสถานีหนึ่งตามความสนใจและความต้องการของตน อีกทั้งทักษะและความชำนาญในการรับรู้ข่าวสารของคนเรานั้นก็ต่างกัน บางคนถนัดที่จะฟังมากกว่าอ่าน ก็ชอบฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือ เป็นต้น

2. การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) ผู้เปิดรับข่าวสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักเลือกตามความคิดเห็น ความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจหรือ ทัศนคติเดิมที่มีอยู่แล้ว เพื่อไม่ให้เกิดภาวะทางจิตใจที่ไม่สมดุลหรือมีความไม่สบายใจ ที่เรียกว่า ความไม่สอดคล้องทางด้านความเข้าใจ (Cognitive Dissonance)

3. การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) เมื่อบุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสารแล้ว ก็เชื่อว่ารับรู้ข่าวสารทั้งหมดตามเจตนาของ ผู้ส่งสารเสมอไป เพราะคนเรามักเลือกรับรู้และตีความหมายสารแตกต่างกันไปตามความสนใจ ทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะทางร่างกาย หรือสภาวะทางอารมณ์และจิตใจ ฉะนั้นแต่ละคนอาจตีความเฉพาะข่าวสารที่สอดคล้องกับลักษณะส่วนบุคคลดังกล่าว นอกจากนี้จะทำให้ข่าวสารบางส่วนถูกตัดทิ้งไปยังมีการบิดเบือนข่าวสารให้มีทิศทางเป็นที่น่าพอใจของแต่ละบุคคลด้วย

4. การเลือกจดจำ (Selective Retention) บุคคลจะเลือกจดจำข่าวสารในส่วนที่ตรงกับ ความสนใจ ความต้องการ ทัศนคติ ฯลฯ ของตนเอง และมักจะลืมหรือไม่นำไป ถ่ายทอดต่อในส่วนที่ตนเองไม่สนใจ ไม่เห็นด้วย หรือเรื่องที่ขัดแย้งด้านกับความคิดของตนเอง ข่าวสารที่คนเราเลือกจดจำไว้นั้น มักมีเนื้อหาที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนความรู้สึกนึกคิด ทัศนคติ ค่านิยม หรือความเชื่อของแต่ละคนที่มีอยู่เดิมให้มีความมั่นคงชัดเจนยิ่งขึ้นและเปลี่ยนแปลงยากขึ้น เพื่อนำไปใช้เป็น

ประโยชน์ในโอกาสต่อไป ส่วนหนึ่งอาจนำไปใช้เมื่อเกิดความรู้สึกขัดแย้งและมีสิ่งที่ไม่สบายใจขึ้น

ในการเลือกเปิดรับสื่อของบุคคลมีปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการในการเลือก (Selective Process) ฮันท์ และ รูเบน (Hunt & Ruben , 1993, p.65 อ้างถึงใน ประมะ สตะเวทิน, 2546, หน้า 122-124) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเลือกเปิดรับข่าวสารดังต่อไปนี้

1. ความต้องการ (Need) ปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งในกระบวนการในการเลือกของมนุษย์ก็คือความต้องการ ความต้องการทุกอย่างของมนุษย์ทั้งความต้องการทางกายและใจ ทั้งความต้องการระดับสูงและความต้องการระดับต่ำ ย่อมเป็นตัวกำหนดการเลือกของเรา เราเลือกเพื่อสนองความต้องการของเรา เพื่อให้ได้ข่าวสารที่ต้องการ เพื่อแสดงรสนิยม เพื่อการยอมรับในสังคม เพื่อความพอใจ ฯลฯ

2. ทศคติและค่านิยม (Attitudes and Values) ทศคติ คือ ความชอบ และความมีใจโน้มเอียง (Preference and predisposition) ต่อเรื่องต่างๆ ค่านิยม คือ พื้นฐานที่เรายึดถือเป็นความรู้สึกที่ว่าเราควรทำหรือไม่ควรทำ อะไรในการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและคนทั้ง ทศคติและค่านิยมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเลือกเปิดรับสาร การเลือกข่าวสาร การเลือก ความหมายและการเลือกจดจำ

3. เป้าหมาย (Goal) มนุษย์ทุกคนมีเป้าหมาย มนุษย์ทุกคนกำหนดเป้าหมายสำหรับการดำเนินชีวิตทั้งในเรื่องอาชีพ การเข้าสมาคม การพักผ่อน เป้าหมายของกิจการต่างๆ ที่เรากำหนดขึ้นจะมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้สื่อมวลชน การเลือกข่าวสาร การเลือกตีความหมาย และการเลือกจดจำเพื่อตอบสนองเป้าหมายของตน

4. ความสามารถ (Capability) ความสามารถที่จะเข้าถึงหรือเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งรวมทั้งความสามารถด้านภาษามีอิทธิพลต่อเราในการที่จะเลือกรับข่าวสาร เลือกตีความหมาย และเลือกเก็บเนื้อหาของข่าวสารนั้นไว้ เช่น โอกาสที่คนทีรู้เฉพาะภาษาไทยจะใช้เวลาฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์หรืออ่านหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศมาก ๆ นั้น คงจะอยู่ในระดับต่ำ สาเหตุก็เนื่องมาจากความสามารถด้านภาษาที่จำกัด

5. การใช้ประโยชน์ (Utility) กล่าวโดยทั่วไปแล้วเราจะให้ความสนใจและใช้ความพยายามในการที่จะเข้าใจและจดจำข่าวสารที่เราสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น คนที่จะซื้อรถใหม่ก็จะหาบทความหรือโฆษณาเกี่ยวกับรถมาอ่าน การอ่านหนังสือพิมพ์ การดูโทรทัศน์ การฟังวิทยุ ฯลฯ เป็นการกระทำจากการเลือกโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเอาไปใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ

6. สไตล์ในการสื่อสาร (Communication Style) ผู้รับสารจะเปิดรับข่าวสารอย่างไรขึ้นอยู่กับสไตล์ในการสื่อสารของผู้รับสาร ผู้รับสารจะเกิดความชอบหรือไม่ชอบสื่อบางประเภท ดังนั้นบางคนจึงชอบฟังวิทยุ บางคนชอบดูโทรทัศน์ บางคนชอบอ่านหนังสือพิมพ์ ฯลฯ เช่น เด็ก หรือเยาวชน ในสังคมไทย ชอบที่จะดูรายการทางโทรทัศน์มากกว่าการใช้สื่อมวลชนประเภทอื่น เป็นต้น

7. สภาพวะ (Context) สภาพวะในที่นี้หมายถึง สถานที่ บุคคล และเวลาที่อยู่ในสถานการณ์การสื่อสาร สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้รับสาร การมีบุคคลอื่นอยู่ด้วย มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเลือกใช้สื่อและข่าวสาร การเลือกตีความ และการเลือกจดจำข่าวสาร การที่เราต้องการถูกมองว่าเป็นอย่างไร การที่เราคิดว่ามีบุคคลอื่นมองเราอย่างไร เราเชื่อว่า บุคคลอื่นคาดหวังอะไรจากเรา และการที่เราคิดว่าคนอื่นว่าเราอยู่ในสถานการณ์อะไรล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการเลือกของผู้รับสาร

8. ประสบการณ์และนิสัย (Experience and Habit) ผู้รับสารแต่ละคนพัฒนานิสัยการรับสารอันเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการรับข่าวสาร พัฒนาการความชอบสื่อชนิดใดชนิดหนึ่ง รายการประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังนั้นเราจึงเลือกที่จะใช้สื่อชนิดใดชนิดหนึ่ง สนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ตีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง และการเลือกจดจำ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง

การที่ผู้รับสารจะเลือกเปิดรับสื่อใดนั้น ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการเลือกสื่อ (ยูพา สุภากุล, 2534, หน้า 124-125) ดังนี้

1. เลือกสื่อที่สามารถจัดหามาให้ (Availability) ผู้รับสารจะเลือกรับสื่อที่ไม่ต้องใช้ความพยายามมาก

2. การเลือกสื่อที่สะดวกสบายและนิยม (Convenience Preference) ผู้รับสามารถเลือกสื่อได้ตามที่ตนสะดวก ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสารและสื่อบุคคล เป็นต้น เลือกสื่อตามความเคยชิน (Accustomed) ผู้รับสารบางคนไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงการรับสื่อใหม่ที่ตนเองไม่คุ้นชิน

3. เลือกสื่อตามลักษณะเฉพาะของสื่อ (Characteristic of Media) คุณลักษณะเฉพาะของสื่อที่มีผลต่อการเลือกสื่อของผู้รับสาร เช่น ลักษณะเด่นของหนังสือพิมพ์ คือ สามารถให้ข่าวสารรายละเอียดได้มากกว่า ราคาคง และสามารถนำติดตัวไปได้ทุกหนแห่ง

4. เลือกสื่อที่สอดคล้องกับตน (Consistency) ผู้รับสารจะเลือกสื่อที่สอดคล้องกับความรู้ ความเชื่อ ค่านิยมและทัศนคติของตน

นอกจากนี้วิลเบอร์ ชแรมม์ (Schramm Wilbur, 1973, p.121-122) ยังได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับข่าวสารของบุคคลดังนี้

1. ประสบการณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้รับส่งสารแสวงหาข่าวสารที่แตกต่างกัน
2. การประเมินสาระ ประโยชน์ของข่าวสารที่ผู้รับสารแสวงหาเพื่อตอบสนอง จุดประสงค์ของตนอย่างหนึ่งอย่างใด
3. ภูมิหลังที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีความสนใจแตกต่างกัน
4. การศึกษาและสภาพแวดล้อมทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมการเลือกรับสาร
5. ความสามารถในการรับสาร ซึ่งเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจที่ทำให้ พฤติกรรมการเปิดรับสารแตกต่างกัน
6. บุคลิกภาพ ทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การโน้มน้าวใจ และ พฤติกรรมของผู้รับสาร
7. อารมณ์ สภาพทางอารมณ์ของผู้รับสาร จะทำให้เข้าใจความหมายของ ข่าวสาร หรือ อาจเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจความหมายของข่าวสารได้
8. ทัศนคติ จะเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับและตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือ ข่าวสารที่ได้พบเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารนั้น

ซึ่งสอดคล้องกับที่แมคคอมส์ และ เบกเกอร์ (Mccombs & Becker, 1979, pp. 3) ได้ทำการศึกษาและกล่าวถึงความพึงพอใจว่า มนุษย์เรามีเหตุผลในการใช้สื่อหรือเปิดรับสื่อมวลชนแตกต่างกันออกไป และเหตุผลนั้นทำให้คนเลือกที่จะใช้สื่อมวลชนต่างประเภทกัน โดยคำว่าเหตุผลนี้หมายถึงบางสิ่งบางอย่างที่สื่อมวลชนนั้นๆ สามารถตอบสนองและสร้างความพอใจให้กับบุคคลนั้นได้ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะบุคคล และนี่ คือ สิ่งที่เราเรียกว่าความพอใจ (Gratifications) ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกภายในจิตใจของบุคคลที่สามารถสังเกตได้จากความต้องการหรือเหตุผลในการใช้สื่อของบุคคลนั้น ก็เพื่อต้องการตอบสนองความต้องการดังนี้

1. ความต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) ด้วยการสังเกตการณ์ ติดตามความเคลื่อนไหวจากสื่อ สิ่งต่างๆ รอบตัว เพื่อให้รู้ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อความทันสมัย และเรียนรู้ว่าอะไรที่เป็นสิ่งสำคัญที่ควรจะต้องเรียนรู้
2. ความต้องการช่วยในการตัดสินใจ (Decision) เพื่อคำแนะนำโดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เพื่อให้นำมาปฏิบัติให้ถูกต้อง ทำให้สามารถอยู่รอดได้ในสังคม และทำให้มนุษย์สามารถกำหนดความคิดเห็นของตนเองต่อสภาวะเหตุการณ์รอบตัว

3. ความต้องการข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในการสนทนา (Decision) เพราะการรับสื่อทำให้บุคคลนั้น สามารถนำข้อมูลไปใช้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้อื่นได้

4. ความต้องการการมีส่วนร่วม (Participating) และสร้างความตื่นเต้น เพื่อทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกได้เป็นส่วนหนึ่งในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัวด้วย

5. ความต้องการเพื่อเสริมความคิดเห็น (Reinforcement) ช่วยส่งเสริมให้ความคิดเห็นมีความหนักแน่นน่าเชื่อถือมากขึ้น และเป็นการสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว

6. ความต้องการความบันเทิง (Relaxing and entertainment) เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินเกิดความผ่อนคลายทางอารมณ์

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารนี้ จะเห็นได้ว่าข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญ ในการนำมาประกอบการตัดสินใจของบุคคล ยิ่งบุคคลเกิดความไม่แน่ใจเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง มากเท่าใดบุคคลย่อมต้องการเปิดรับข่าวสารมากขึ้นเท่านั้น โดยไม่จำกัดว่าจะทำการเปิดรับ ข่าวสารจากสื่อใด ไม่ว่าจะเป็น สื่อมวลชน สื่อบุคคล หรือสื่อเฉพาะกิจ แต่ทั้งนี้บุคคลจะทำการ เปิดรับข่าวสารเฉพาะเรื่องที่ตนให้ความสนใจเท่านั้นเนื่องจากข่าวสารในปัจจุบันมีมากเกินไปที่ ผู้รับสารจะรับไว้ทั้งหมดได้ จึงทำให้เกิดกระบวนการเลือกรับข่าวสารขึ้น อย่างไรก็ตามบุคคล แต่ละคนก็จะมีเกณฑ์ในการเลือกรับข่าวสารที่แตกต่างกันตามลักษณะส่วนบุคคล, สภาพแวดล้อมใน สังคมนั้น ๆ และวัตถุประสงค์หรือความต้องการที่จะเปิดรับข่าวสารของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้สามารถสะท้อนพฤติกรรม的开รับและการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผล ต่อการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์

4.1 ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์

ระวี แก้วสุกใสและชัยรัตน์ จุสปาโล (2556, หน้า 197) ได้อธิบายว่า สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง สังคม หรือการรวมตัวกันเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในรูปของกลุ่ม คนรูปแบบหนึ่ง ที่ปรากฏ เกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่าชุมชนออนไลน์ ทำให้ผู้คนสามารถทำความรู้จัก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันประสบการณ์ร่วมกันและเชื่อมโยงกันในทิศทางใด ทิศทางหนึ่ง โดยมีการขยายตัว ผ่านการติดต่อสื่อสารอย่างเป็น เครือข่าย เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ยูทูปวี ทวิตเตอร์ เป็นต้น

พิชิต วิจิตรบุญรักษ์ (2554, หน้า 99) ได้อธิบายว่า สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง สื่อที่ผู้ ส่งสารแบ่งปันสาร ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ โดยสามารถ

โต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยตนเอง ซึ่งสามารถแบ่งสื่อสังคมออนไลน์ ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ที่ใช้กันบ่อย ๆ คือ บล็อก (Blogging) ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก (Twitter and Microblogging) เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking) และการแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ (Media Sharing)

ชลธชา พลีสิงห์ (2554, หน้า 9) ได้อธิบายว่า สื่อสังคมออนไลน์ คือ วัฒนธรรมของการ แสดงออก ซึ่งหมายถึง การที่คนในสังคมนั้นร่วมมือกันสร้างกระแส ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบทาง สังคมในรูปแบบต่าง ๆ

แวนเดล (Wandel, 2007, p. 2) และ มาร์เกซ (Marquez, 2011, p. 11) กล่าวว่า สื่อ สังคมออนไลน์ คือ สื่อที่ใช้ในการสื่อสารบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ถูกออกแบบมาสำหรับกลุ่มคนที่ มีความสนใจในด้านเดียวกันเพื่อใช้ในการเผยแพร่หรือแบ่งปันเนื้อหา รูปภาพ วิดีโอ เพื่อให้เพื่อน หรือกลุ่มคนที่มีความสนใจตรงกันได้เข้ามาพูดคุยหรือมีปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีรูปแบบ การสื่อสาร โดยใช้เว็บไซต์ เช่น Facebook, Twitter หรือ Ning ฯลฯ ซึ่งผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์แต่ละคนสามารถ ส่งข้อความ รูปภาพ วิดีโอ เพื่อแบ่งปันไปยังผู้ใช้คนอื่น ๆ ที่อยู่ในเครือข่ายเดียวกันได้

สรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นสื่อกลางที่ให้คุณค่าทั่วไป มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การปฏิสัมพันธ์กัน การเรียนรู้ข้อมูลเพิ่มเติม การเผยแพร่ ผลงานของตนเอง ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

4.2 ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์

เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ (2552, หน้า 2) แบ่งประเภทสื่อสังคมออนไลน์ และเว็บไซต์สื่อ สังคมออนไลน์ดังนี้

1. กลุ่มเว็บไซต์เผยแพร่ตัวตน เป็นเว็บไซต์ที่มีลักษณะใช้นาเสนอตัวตน และเผยแพร่ เรื่องราวทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ประเภทนี้คือ เฟซบุ๊ก
2. กลุ่มเว็บไซต์เผยแพร่ผลงาน นำเสนอในรูปแบบต่างๆ เช่นวิดีโอ รูปภาพ เว็บไซต์ ประเภทนี้เช่น ยูทูบ เป็นต้น
3. กลุ่มเว็บไซต์ที่มีความสนใจเกี่ยวกับ เรื่องเดียวกัน เว็บไซต์นี้ ได้แก่ Delicious, Digg, Zickr, Duocore.tv
4. กลุ่มเว็บไซต์ที่ใช้สำหรับการทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่ม ได้แก่ วิกิ
5. Slideshare เป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่สมาชิกสามารถแบ่งปันเอกสารหรือสไลด์ให้ สมาชิกคนอื่น

มานะ ตีรยาภิวัฒน์ (2553, หน้า 5) ในเรื่องของสื่อสังคมออนไลน์ มีหลายประเภท ขึ้นอยู่กับลักษณะของการนำมาใช้โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มหลัก ดังนี้

1. Weblogs คือ ส่วนบุคคลบนอินเทอร์เน็ตที่ใช้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ข้อคิดเห็น เช่น เว็บบล็อก ฯลฯ

2. สื่อสังคมออนไลน์ หรือเครือข่ายทางสังคม ในอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครือข่ายทางสังคมที่ใช้สำหรับเชื่อมต่อระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลระหว่างกัน เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ ฯลฯ

3. Micro Blogging เป็นเว็บเซอร์วิสหรือเว็บไซต์ที่ให้บริการแก่บุคคลทั่วไปสำหรับให้บริการข้อความสั้น ๆ เพื่อแสดงสถานะ หรือแจ้งข่าวสาร แก่กลุ่มเพื่อนในสังคมออนไลน์ ที่นิยมใช้คือ ทวิตเตอร์

4. Online Video เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น ยูทูบ ฯลฯ

5. Photo Sharing เป็นเว็บไซต์ที่เน้นให้บริการฝากรูปภาพ โดยผู้ใช้บริการสามารถอัปโหลดและดาวน์โหลดรูปภาพเพื่อนำมาใช้งานได้ เช่น Flickr ฯลฯ

6. Wikis เป็นเว็บไซต์ที่มีลักษณะเป็นแหล่งข้อมูลหรือความรู้ ผู้ใช้สามารถเขียนหรือแก้ไขข้อมูลได้อย่างอิสระ

นอกจากนี้ พิชิต วิจิตรบุญยรักษ์ (2554, น. 99-103) ยังได้แบ่งสื่อสังคมออนไลน์ ออกเป็น

1. บล็อก (Blog) คือ ประเภทของระบบการจัดการเนื้อหาที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เขียนบล็อกเผยแพร่และแบ่งปันบทความของตนเอง โดยบทความที่โพสต์ลงบล็อกเป็นการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียนบล็อก จุดเด่นของบล็อก คือ การสื่อสารถึงกันอย่างเป็นกันเองระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านบล็อกผ่านการแสดงความคิดเห็น เช่น เว็บบล็อก

2. ทวิตเตอร์และไมโครบล็อก คือ รูปแบบหนึ่งของบล็อกที่มีการจำกัดขนาดของการโพสต์ในแต่ละครั้ง ซึ่งทวิตเตอร์เป็นไมโครบล็อกที่จำกัดการโพสต์แต่ละครั้งพิมพ์ได้ไม่เกิน 140 ตัวอักษร

3. เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ เว็บไซต์ที่ผู้คนสามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนทั้งที่รู้จักมาก่อน หรือภายหลังทางออนไลน์ มีส่วนประกอบหลัก คือ เพื่อแสดงข้อมูลส่วนตัว การเชื่อมต่อ เพื่อสร้างเพื่อนกับคนที่รู้จักและไม่รู้จักทางออนไลน์ และการส่งข้อความ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมที่นิยมในปัจจุบัน คือ เฟซบุ๊ก

4. การแบ่งปันสื่อทางออนไลน์ เป็นเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการแบ่งปันสื่อ ทางออนไลน์ให้ผู้ใช้ ทำการอัปโหลด ไฟล์สื่อขึ้นสู่เว็บไซต์เพื่อแบ่งปันข้อมูลแก่ผู้ใช้ทั่วไป เช่น รูปภาพ สไลด์ หรือวิดีโอ รวมทั้งการใช้งานของกล้องดิจิตอล และกล้องวิดีโอเว็บไซต์ประเภทนี้เรียกว่า ยูทูป

เมย์ฟิลด์ (Mayfield, 2008, p.6) ได้แบ่งประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ ได้ 7 ประเภท ดังนี้

1. เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นรูปแบบที่เปิดโอกาสให้ผู้คนสามารถสร้างเว็บเพจส่วนตัว แล้วเชื่อมต่อกับเพื่อน เพื่อที่จะแบ่งปันข้อมูล ข่าวสาร และติดต่อสื่อสารกัน
2. Blogs หรือ บล็อก เป็นรูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีลักษณะเป็นเหมือนบันทึกส่วนตัวออนไลน์ ซึ่งจะแสดงรายการข้อมูลที่บันทึกครั้งล่าสุดไว้อันดับแรก
3. Wikis เป็นเว็บไซต์ที่อนุญาตให้ผู้คนเพิ่มเนื้อหาลงไป และสามารถแก้ไขสารสนเทศบนเว็บไซต์เหล่านี้ได้อย่างเดียว เสมือนทำหน้าที่เป็นเอกสารหรือฐานข้อมูลของชุมชนที่ทุกคนสามารถเข้ามาเพิ่ม ลบ แก้ไขเนื้อหาได้
4. Podcasts คือ เป็นไฟล์เสียงและวิดีโอที่ผู้คนสามารถใช้ได้โดยการสมัครสมาชิกผ่านบริการของผู้ให้บริการ
5. Forums เป็นพื้นฐานสำหรับการอภิปรายหรือสนทนา ออนไลน์กัน มักจะเป็นไปตามหัวข้อที่เฉพาะเจาะจงหรือตามความสนใจของผู้คน
6. Content Communities คือ ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นชุมชนออนไลน์เป็นแหล่งรวบรวมและแบ่งปันเนื้อหาต่าง ๆ เป็นชุมชนเนื้อหา ประเภทรูปภาพ วิดีโอ
7. Microblogging เป็นประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ที่ผสมกันระหว่างเครือข่ายสังคมกับบล็อก ขนาดเล็ก ซึ่งข้อความสั้น ๆ ที่ผู้ใช้อัปเดตจะถูกส่งกระจายออนไลน์ออกไปยังสมาชิกและสามารถส่งผ่านโทรศัพท์มือถือได้

โดยสรุป ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์แบ่งตามการใช้งาน ที่นำมาใช้ในการเรียนได้ ประกอบด้วย ใช้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ข้อคิดเห็น ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลระหว่างกัน ใช้บริการข้อความสั้น ๆ เพื่อแสดงสถานะหรือแจ้งข่าวสารแก่กลุ่มเพื่อน เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ให้บริการฝากรูปภาพ อัปโหลดรูปภาพ และดาวน์โหลดรูปภาพมาใช้งานได้ และเป็นแหล่งข้อมูลการเรียนรู้

4.3 พัฒนาการของสื่อสังคมออนไลน์

Social network ในภาษาไทยมีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น สื่อสังคมออนไลน์เครือข่ายสังคม เครือข่ายมิตรภาพ กลุ่มสังคม เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นต้น เป็นผลที่เกิดจากการพัฒนาเทคโนโลยีเว็บในระยะที่ 2 (Web 2.0) ก่อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มคนที่รวมกันบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม ตามทฤษฎีเครือข่าย (จารุวัจน์ สองเมือง, 2554, หน้า 10)

พื้นฐานการเกิดสื่อสังคมออนไลน์มาจากความต้องการของมนุษย์ที่ต้องการติดต่อสื่อสารหรือมีปฏิสัมพันธ์กัน จากเดิมมีเว็บในยุค 1.0 คือ เว็บที่แสดงเนื้อหาอย่างเดียวนบุคคลแต่ละคนไม่สามารถติดต่อหรือโต้ตอบกันได้ แต่เมื่อเทคโนโลยีเว็บพัฒนาเข้าสู่ยุค 2.0 มีการพัฒนาเว็บไซต์ที่เรียกว่า Web application คือเว็บไซต์ที่มีแอปพลิเคชันหรือโปรแกรมต่าง ๆ ที่มีการโต้ตอบกับผู้ใช้งานมากขึ้น ผู้ใช้งานแต่ละคนสามารถโต้ตอบกันได้ผ่านหน้าเว็บ สื่อสังคมออนไลน์ในยุคแรก เรียกว่า "Sixdegrees.com" เปิดตัวในปี 1997 ภายใต้แนวคิด "Six degrees of Separation Concept" แต่ละคนสามารถติดต่อกับบุคคลอื่น ๆ ผ่านเครือข่ายหรือถูกแลกเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ

เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ (2552, หน้า 1) ได้กล่าวถึงพัฒนาการของสื่อสังคมออนไลน์ ดังนี้ Web 2.0 เป็นยุคที่ทำให้อินเทอร์เน็ตมีศักยภาพในการใช้งานมากขึ้น เน้นให้ผู้ใช้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ลงบนเว็บไซต์ร่วมกันและสามารถโต้ตอบกับข้อมูลที่อยู่บนเว็บไซต์หรือการมีปฏิสัมพันธ์กันได้มีลักษณะเป็น Dynamic Web ที่ผู้ใช้สามารถสร้างเนื้อหา แลกเปลี่ยนและกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อแบ่งปันถึงกันได้ทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม และ องค์กร จะเห็นได้ว่า Web 2.0 เป็นยุคของการสื่อสารสองทาง ช่วยสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างผู้ใช้ในกลุ่มต่าง ๆ จนเกิดเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์บนโลกออนไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงถึงกันได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด กลายเป็นสังคมเสมือนจริง

สรุปได้ว่า พัฒนาการของสื่อสังคมออนไลน์ เกิดมาจากเว็บ 2.0 เป็นยุคที่ทำให้อินเทอร์เน็ตมีศักยภาพในการใช้งานร่วมกัน เกิดการปฏิสัมพันธ์กัน ผู้ใช้สามารถสร้างเนื้อหา แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อแบ่งปันกันได้ จนเกิดเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่เชื่อมโยงถึงกันได้อย่างกว้างขวาง

4.4 ขอบข่ายของสื่อสังคมออนไลน์

ขอบข่ายของสื่อสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์ของโครงสร้างเครือข่าย Web 2.0 มีนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ กล่าวถึง ดังนี้

คอมเมอร์ (Kommers, 2011, pp.44-45) กล่าวถึง ขอบข่ายของสื่อสังคมออนไลน์ ดังนี้

1. เป็นสื่อสร้างปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ของสังคมมนุษย์ผ่านสื่อเทคโนโลยี ซึ่งปฏิสัมพันธ์ของสื่อสังคมออนไลน์ได้มีพัฒนาการรวดเร็วไปอย่างรวดเร็วและกว้างขวางภายใต้อิทธิพลของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ยุคเว็บ 2.0

2. เป็นสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีประสิทธิภาพของผู้ใช้เว็บทางคอมพิวเตอร์ที่ส่งผลต่อความรวดเร็ว และสร้างความเชื่อมั่น ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียน ผู้เล่น นักวิชาชีพ หรือแม้แต่ผู้ใช้ ทั่ว ๆ ไป ที่สามารถสร้างความเชื่อมโยงเครือข่ายไปได้ทุกหนทุกแห่งทั้งกลุ่มเพื่อนสนิท กลุ่มเพื่อนบ้าน คนทำงาน หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน และโรงเรียนก่อให้เกิดสัมพันธภาพแห่งความเป็นมิตร

3. เป็นสื่อแห่งการสร้างสัมพันธภาพข้ามมิติ ทั้งมิติเชิงสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตคุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะผลที่เกิดกับการศึกษาเรียนรู้ที่ต้องสร้างความเข้มแข็งและ ความพร้อมในทักษะความรู้ที่พึงประสงค์ให้เกิดการเรียนรู้

รัชตะ รัชตะนาวิน (2556, หน้า 20) กล่าวถึง ขอบข่ายสื่อสังคมออนไลน์ว่าเป็นสื่อหรือช่องทางในการติดต่อในลักษณะของการสื่อสารแบบสองทางผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อรูปแบบใหม่ที่บุคคลทั่วไปสามารถนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ด้วยตนเองออกสู่สาธารณะโดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารประเภทต่าง ๆ เช่น เพชบุ๊ก ทวิตเตอร์ ไลน์ กูเกิลพลัส ยูทูป วิกี

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของสื่อสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์ของโครงสร้างเครือข่าย Web 2.0 เป็นสื่อในการปฏิสัมพันธ์เชิงสังคมก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ของสังคมมนุษย์ผ่านสื่อเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อความรวดเร็ว และสร้างความเชื่อมั่นของผู้ใช้ ก่อให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ และความพร้อมในด้านทักษะความรู้

4.5 ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์

สำหรับการแบ่งประเภทสื่อสังคมออนไลน์นั้น ในความเป็นจริงแล้วยากที่จะแยกประเภทของเว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างชัดเจน เพราะแต่ละเว็บไซต์ต่างก็คิดค้นพัฒนาเพื่อเอาใจผู้ใช้งานอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้งและยังมีฟังก์ชันการทำงานมากมาย แต่อาจจะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันไปเพื่อเป็นจุดขายให้กับเว็บไซต์ (เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ, 2552, หน้า 34-35) ดังนี้

1. ประเภท Publishing เป็น Blog และเว็บประเภทเนื้อหา (Content) เช่น Blogger, Wordpress, Bloggang, Exteen, TypePad เป็นต้น ซึ่งในแต่ละเว็บบล็อกก็มีการแยกย่อยเนื้อหาเป็นหมวดต่างๆ ตามความสนใจ เช่น Oknation.net เป็น Blog ที่ให้ทุกคนเป็นนักข่าวได้ด้วยการเขียนBlog นำเสนอข่าวต่าง ๆ Blognone.com นำเสนอข่าวแวดวงไอที Keng.com

เป็น Blog สำหรับผู้ที่สนใจการตลาด Gotoknow.org เป็น Blog ที่รวบรวมความรู้แขนงต่างๆ Pzecret.net เป็น Blog แนะนำ Portable ที่น่าสนใจ เป็นต้น

2. ประเภท Community หรือเครือข่ายสังคมที่ช่วยสร้างเครือข่ายเพื่อนเก่าและหาเพื่อนใหม่ สามารถส่งข้อความแลกเปลี่ยนความสนใจ ซึ่งกันและกัน เช่น Facebook, Hi5 และ Myspace เป็นต้น

3. ประเภท Media มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอวีดีโอ ภาพยนตร์ เพลง เช่น Youtube, Ustream.tv, Yahoo Video, Doucore.tv, Dailymotion, Thaitube.in.th, Veoh, Netflix, Imeem, Last.fm, Ijigg เป็นต้น

4. ประเภท Games เกมออนไลน์ที่สามารถสร้างตัวตนในโลกเสมือนจริงใช้ชีวิตอยู่ในโลกออนไลน์ ติดต่อสื่อสาร ทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับผู้อื่น เช่น SecondLife, World WarCraft, Audition, Gamegum, Ragnarok, Pangya เป็นต้น

5. ประเภท Photo Management เว็บฝากรูปออนไลน์ที่ช่วยจัดการภาพถ่ายจากกล้องดิจิทัล และยังสามารถแบ่งปันรูปภาพ หรือจะเปิดขายภาพเลยก็ได้ เช่น Photobucket, Flickr, Zoomr, Photoshop Express, Glowfoto, Shutterfly เป็นต้น

6. ประเภท Business/Commerce เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อธุรกิจซื้อ-ขาย ประมูลสินค้าออนไลน์ เช่น Amazon, eBay, Officelive, PayPal, LinkedIn, Pramool, Tarad.com เป็นต้น

7. ประเภท Data/Knowledge แหล่งข้อมูลความรู้ เช่น Wikkipedia, Answers, Zickr, Tag.in.th, Del.icio.us, Digg, Bittorrent, Google Earth เป็นต้น

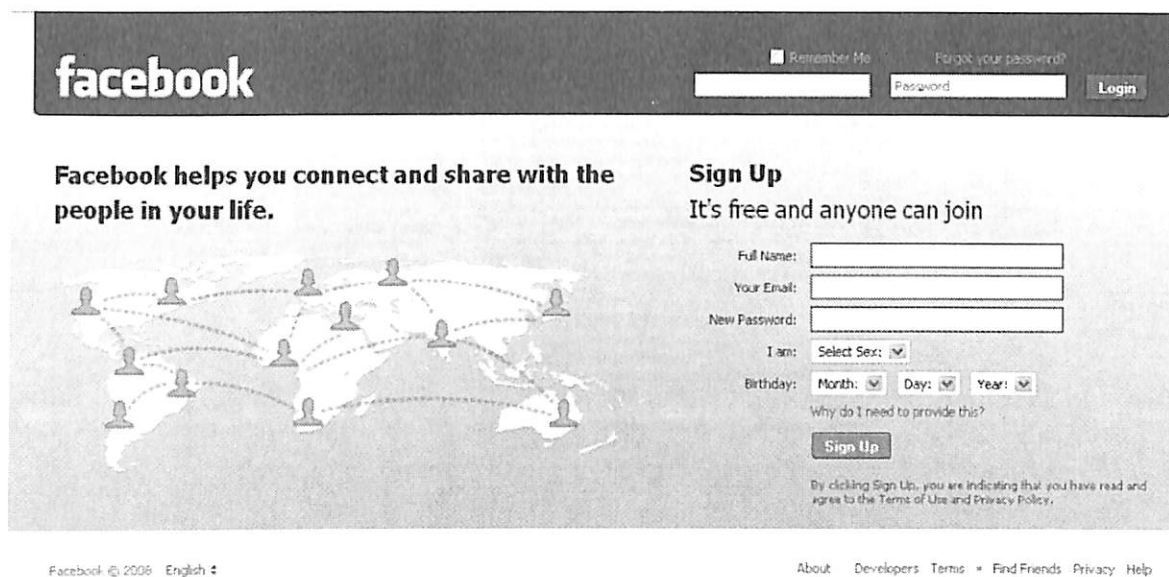
4.6 สื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน

สื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมและมีผู้ใช้งานจำนวนมากในปัจจุบัน และเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ของนักเรียน มีดังนี้

1. Facebook

Marquez (2011,p.11) ได้กล่าวถึง Facebook ว่าเป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมสำหรับติดต่อแลกเปลี่ยนข่าวสาร โดย Facebook เปิดใช้งานเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 โดย Mark Elliot Zuckerberg นักศึกษาจากมหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด (Harvard University) ในช่วงแรกนั้น Facebook เปิดให้ใช้งานเฉพาะนักศึกษามหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ด ซึ่งต่อมาได้ขยายตัวออกไปสำหรับ

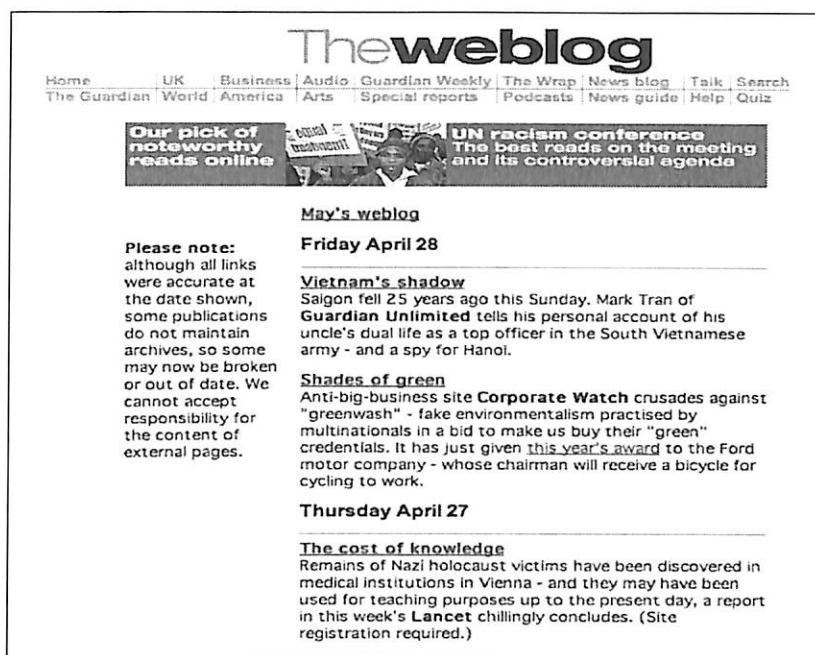
มหาวิทยาลัยทั่วสหรัฐอเมริกา และตั้งแต่ 11 กันยายน พ.ศ. 2549 ได้ขยายมาสำหรับผู้ทั่วไปทุกคนเหมือนในปัจจุบัน (วิกิพีเดีย สารานุกรมไทย, 2560)

ภาพประกอบที่ 2.1 Facebook

2. Weblog หรือ Blog

Blog ก็คือการบันทึกบทความของตนเอง (Personal Journal) ลงบนเว็บไซต์ โดยเนื้อหาของ blog นั้นจะครอบคลุมได้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องราส่วนตัว หรือเป็นบทความเฉพาะด้านต่าง ๆ เช่น เรื่องการเมือง เรื่องกล้องถ่ายรูป เรื่องกีฬา เรื่องธุรกิจ เป็นต้น โดยจุดเด่นที่ทำให้บล็อกเป็นที่นิยมก็คือ ผู้เขียนบล็อก จะมีการแสดงความคิดเห็นของตนเอง ใส่ลงไปในบทความนั้น ๆ โดยบล็อกบางแห่ง จะมีอิทธิพลในการโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านสูงมาก แต่ในขณะเดียวกัน บางบล็อกก็จะเขียนขึ้นมาเพื่อให้อ่านกันในกลุ่มเฉพาะ เช่นกลุ่มเพื่อน ๆ หรือครอบครัวตนเอง (กติกาศายเสณีย์, 2548, หน้า 29)

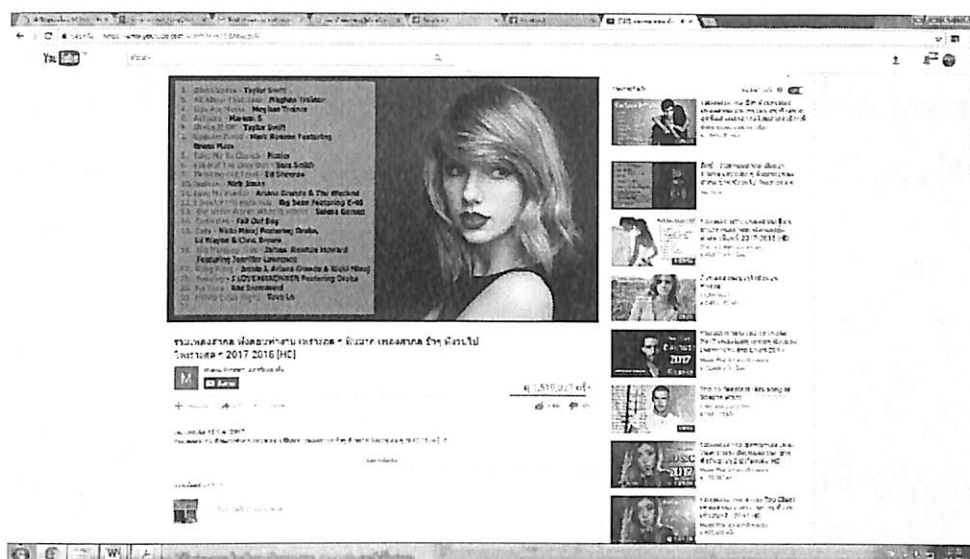

ภาพประกอบที่ 2.2 Weblog

3. Youtube

Youtube เป็นเว็บไซต์ที่ให้ผู้ใช้งานสามารถฝากไฟล์วิดีโอและแลกเปลี่ยนวิดีโอผ่านทางเว็บไซต์ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2548 โดย Chad Hurley, Steve Chen และ Jawed Karim ปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของบริษัท Google โดยบริษัท Google เข้าซื้อกิจการไปด้วยมูลค่า 1,650 ล้านดอลลาร์ (เศรษฐพงศ์ มะลิสุวรรณ, 2552, หน้า 19-20)

Youtube ได้กลายเป็นเว็บไซต์สังคมออนไลน์ชั้นนำอันดับต้น ๆ ของโลก กลายเป็นเว็บไซต์วิดีโอที่ใหญ่ที่สุดในโลก เรียกได้ว่ามีอิทธิพลต่อผู้คนจำนวนมากทั่วโลก สามารถตอบสนองความพึงพอใจแก่ผู้ใช้บริการได้หลายหลายไม่ว่าจะเป็นความต้องการเผยแพร่ตัวตน (Identity Network) การเผยแพร่ผลงาน (Interesting Network) หรือเป็นการค้นหาข้อมูลที่มีความสนใจเฉพาะกลุ่ม (Wikipedia) จนกลายเป็นสื่อต้นทรวงพลังในการกระจายข้อมูลข่าวสารในรูปแบบวิดีโอออนไลน์ที่มีเนื้อหาเข้าถึงได้ง่ายโดยไม่ต้องคำนึงถึงอุปสรรคทางภาษา ซึ่งเป็นเหตุผลว่าทำไมวิดีโอออนไลน์อย่าง Youtube ถึงได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการให้บริการข่าวสารต่างๆ ในต่างประเทศ การใช้ Youtube ในเชิงการประชาสัมพันธ์อย่างประธานาธิบดี Barack Obama แห่งสหรัฐอเมริกา หรือการเผยแพร่ข่าวสารของพระสันตะปาปา รวมไปถึงการโฆษณาที่ปัจจุบันเริ่มได้รับความนิยม จนเกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ที่มีต่อวงการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ในโลกออนไลน์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ภาพประกอบที่ 2.3 Youtube

4. Slideshare

Slideshare เป็นสื่อสื่อสังคมออนไลน์อีกประเภทหนึ่งที่สมาชิกสามารถแบ่งปันเอกสารหรือสไลด์ Presentation ที่สร้างขึ้นให้แก่สมาชิกคนอื่น และสามารถนำไปใช้ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ได้ง่ายและสะดวกอีกด้วย (ภัทรลักษณ์ สังข์วงษ์, 2554, หน้า 21)

ภาพประกอบที่ 2.4 Slideshare

5. Twitter

Armstrong (2008, p.10) ได้กล่าวว่า Twitter คือเว็บไซต์ที่ให้บริการ Micro-Blog ซึ่งสามารถให้ผู้ส่งข้อความของตนเองให้ผู้ใช้ที่ติดตาม Twitter ของเราอยู่ อ่านได้ และเราเองก็สามารถอ่านข้อความของเพื่อน หรือคนที่เราติดตามเค้าอยู่ได้ ซึ่ง Twitter ก็ถือได้ว่าเป็นเว็บไซต์ประเภทสื่อสังคมออนไลน์ด้วยเช่นกัน

ในรูปแบบของ twitter นี้ ที่เรียกว่าเป็น Micro-Blog ก็เพราะว่า Twitter ให้เขียนข้อความได้ครั้งละไม่เกิน 140 ตัวอักษร ซึ่งข้อความนี้เมื่อเขียนแล้วจะไปแสดงอยู่ในหน้า Profile ของผู้เขียนนั่นเอง และจะทำการส่งข้อความนี้ไปยังสมาชิกที่ติดตามผู้เขียนคนนั้นอยู่ (Follower) โดยอัตโนมัติ (กติกาสายเสนีย์, 2552, หน้า 9)

ภาพประกอบที่ 2.5 twitter

โดยสรุป สื่อสังคมออนไลน์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ถือได้ว่าเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย และมีนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาใช้บริการอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่เหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการศึกษาได้อีกด้วย

4.7 ข้อดีและข้อเสียของการใช้สื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ดังนั้นผู้ใช้สื่อเหล่านี้ควรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อเหล่านั้น ๆ รวมทั้งทั้งข้อดี และข้อเสียของการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นอย่างดี เพื่อเป็นการนำสื่อสังคมออนไลน์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเป็นการป้องกันตนเองจากภัยที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ด้วย โดย ปวิตรา จูพิตตะ (2551, หน้า 12) และ ธิดารัตน์ สุ่มอุดม (2551, หน้า 12) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

ข้อดี

1. สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกันได้
2. เป็นคลังข้อมูลความรู้ขนาดย่อมเพราะเราสามารถเสนอและแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้ หรือตั้งคำถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลอื่นที่สนใจหรือมีคำตอบได้ช่วยกันตอบ

3. ประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น สะดวกและรวดเร็ว
4. เป็นสื่อในการนำเสนอผลงานของตัวเอง เช่น งานเขียน รูปภาพ วิดีโอต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อื่นได้เข้ามาชื่นชมและแสดงความคิดเห็น
5. ใช้เป็นสื่อในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ หรือบริการลูกค้าสำหรับบริษัทและองค์กรต่าง ๆ ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้ลูกค้า
6. ช่วยสร้างผลงานและรายได้ให้แก่ผู้ใช้งาน เกิดการจ้างงานแบบใหม่ ๆ ขึ้น

ข้อเสีย

1. เว็บไซต์ให้บริการบางแห่งอาจจะเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวมากเกินไป หากผู้ใช้บริการไม่ระมัดระวังในการกรอกข้อมูล อาจถูกผู้ไม่หวังดีนำมาใช้ในทางเสียหาย หรือละเมิดสิทธิส่วนบุคคลได้
  2. สื่อสังคมออนไลน์เป็นสังคมออนไลน์ที่กว้าง หากผู้ใช้รู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือขาดวิจารณญาณ อาจโดนหลอกหลวงผ่านอินเทอร์เน็ต หรือการนัดเจอกันเพื่อจุดประสงค์ร้าย ตามที่เป็นข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์
  3. เนื่องจาก Social Network Service เป็นสื่อในการเผยแพร่ผลงาน รูปภาพต่างๆ ของเราให้บุคคลอื่นได้ชมและแสดงความคิดเห็น อาจเป็นช่องทางในการถูกละเมิดลิขสิทธิ์ ขโมยผลงานหรือถูกแอบอ้างได้
- จะเห็นได้ว่าสื่อสังคมออนไลน์ที่ให้บริการอยู่บนโลกออนไลน์นั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ใช้บริการสื่อสังคมออนไลน์ เหล่านี้จะต้องรู้และเข้าใจ เพื่อเป็นการนำสื่อสังคมออนไลน์ไปใช้ในทางที่ถูกต้อง เหมาะสม และเกิดประโยชน์ที่แท้จริง และเป็นการป้องกันตนเองจากภัยที่อาจจะเกิดขึ้น จากการที่สื่อสังคมออนไลน์มีทั้งข้อดีและข้อเสีย และยังเป็นเครื่องมือที่เยาวชนไทยใช้บริการเป็นจำนวนมาก ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะอบรม สั่งสอน และชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ต่อไป

5. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

แนวคิดของทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ เป็นแนวคิดในแง่บวกต่อสื่อที่อธิบายว่า ผู้ใช้สื่อมีอิสระที่จะเลือกใช้สื่อที่เห็นว่าเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการและสื่อที่เลือกมีผลกระทบต่อตนตามที่ต้องการ นอกจากนี้ แคทซ์ (Katz, 1974 อ้างอิงใน พิระ จิรโสภณ, 2547, หน้า 68) ยังเชื่อกันว่าวัตถุประสงค์ของการเลือกใช้สื่อมิได้มีเพียงวัตถุประสงค์เดียว ในทางตรงกันข้าม ผู้ใช้สื่อมีวัตถุประสงค์หลากหลายในการเลือกสื่อและคาดหวังผลกระทบที่หลากหลาย

จากสื่อ ดังนั้น ผู้ใช้สื่อจะเลือกใช้สื่อที่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และให้ผลกระทบตามที่ตนต้องการ โดยที่ความต้องการนี้เองเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้บริโภคเลือกใช้สื่อ

ตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของ แคทซ์ (Katz, 1974 อ้างอิงใน พีระจิโรโสภณ, 2547, หน้า 68) กำหนดความพึงพอใจจากการเลือกใช้สื่อ 5 ด้าน ประกอบด้วย

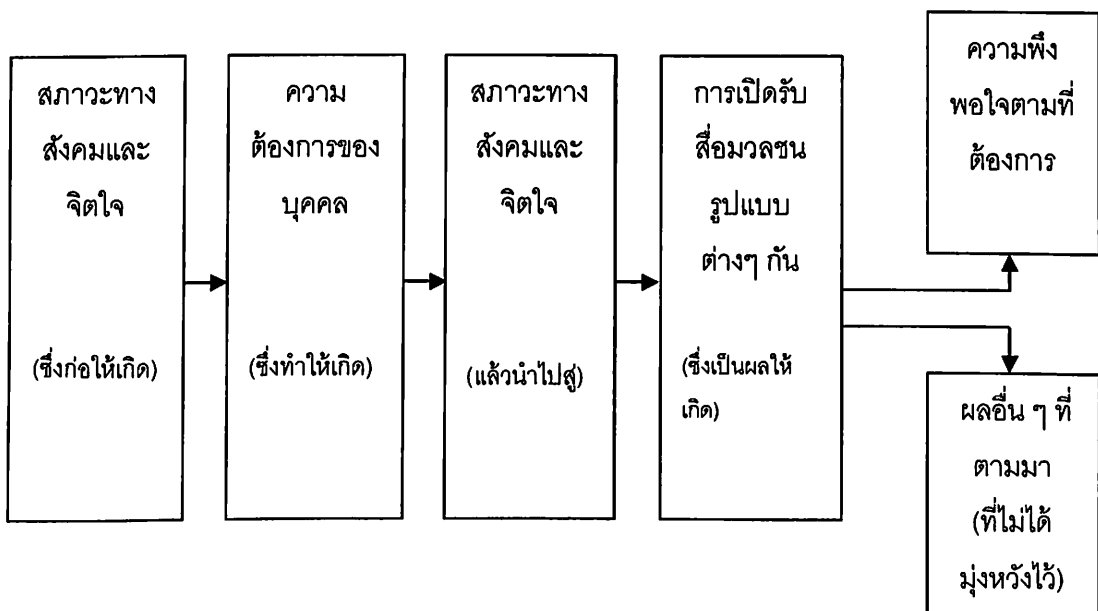
1. ด้านพักผ่อนหรือหลีกหนี (Escape) เป็นการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อหลีกหนีความเป็นจริงสักระยะหนึ่ง เช่น การเล่นเกมคอมพิวเตอร์ทางอินเทอร์เน็ต
2. ด้านเข้าสังคม (Social Interaction) เป็นการใช้ข้อมูลจากสื่อ เพื่อใช้ในการเข้าสังคมกับผู้อื่น หรือเป็นหัวข้อในการสนทนาในชีวิตประจำวัน เช่น ละครทีวี อย่างไรก็ตามความพอใจจากการใช้สื่อด้านนี้อาจมีผลในแง่ร้ายกับผู้ใช้สื่อ หากผู้ใช้สื่อทำการใช้สื่อโดยละเลยความเป็นจริงของเนื้อหาที่นำเสนอในสื่อนั้น
3. ด้านยืนยันตัวตน (Identify) เป็นการใช้เนื้อหาจากสื่อ สำหรับการสร้างตัวตนหรือบุคลิกของผู้บริโภคสื่อ เช่น การดูนิตยสารแฟชั่น เพื่อเลือกแบบเสื้อผ้าหรือทรงผม
4. ด้านข้อมูล (Inform and Educate) เป็นการใช้สื่อเพื่อศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมหรือเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น การอ่านหนังสือ หรือดูข่าว
5. ด้านบันเทิง (Entertain) เป็นการใช้สื่อเพื่อความบันเทิง เช่น การฟังดนตรี ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจใช้ประยุกต์ อธิบายได้ว่า ผู้ใช้งาน Facebook จะเลือกใช้ Facebook เพื่อสนองความต้องการหรือสร้างความพอใจให้แก่ตนเอง ดังนั้น ผู้ใช้งานจะเลือกประเภทของกิจกรรมแอปพลิเคชันใน Facebook ที่จะเลือกใช้เพื่อสนองความต้องการหรือตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน Facebook

แสวงพี ภัทรกิจกุลธร (2543, หน้า134 อ้างอิงจาก Katz,Blumber and Gurevitch,1974 p.115) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจนั้นจะเน้นและให้ความสำคัญกับผู้รับสารในฐานะที่เป็นผู้เลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเองโดยอาศัยพื้นฐานความต้องการของตนเองเป็นหลักซึ่งการตัดสินใจเลือกรับสื่อที่ผู้รับสารจะดูในแง่ที่ว่าความต้องการอะไรจากสื่อใดสารประเภทไหนและสารนั้นตอบสนองความต้องการของตนอย่างไร ถือได้ว่าเป็นการเน้นความสำคัญของผู้รับสารในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร โดยผู้รับสารไม่ได้เป็นเพียงผู้รับเอาอิทธิพลจากสื่อมวลชนเท่านั้น ยังต้องการการตอบสนองประโยชน์และความพึงพอใจของตนเองด้วย การศึกษาแนวทางการใช้ประโยชน์และสนองความพึงพอใจ เป็นการศึกษาผู้รับสารเกี่ยวกับสภาวะทางสังคมและจิตใจ ซึ่งก่อให้เกิดความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าว แล้วนำไปสู่การเปิดรับสื่อในรูปแบบต่าง ๆ อันก่อให้เกิด การได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการ ซึ่ง

สามารถสรุปเป็นความต้องการใช้ประโยชน์จากสื่อหรือการรับสื่อของผู้รับสารในแง่ต่าง ๆ 5 รูปแบบ ดังนี้

1. ความต้องการที่จะรู้ (Cognitive Needs) คือ ความต้องการด้านความข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความคิด และความเข้าใจ
2. ความต้องการด้านอารมณ์ (Affective Needs) คือ ความต้องการด้านความคิดเห็น ความบันเทิง และความสุนทรีย์
3. ความต้องการการไม่แปลกแยก (Personal Integrative Needs) คือ ความต้องการในการสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง ด้านความน่าเชื่อถือ ความสนใจ ความมั่นคง และสถานภาพของตนเอง
4. ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Social Integrative Needs) คือ ความเชื่อมั่นในการติดต่อสัมพันธ์ทางสังคมกับคนในครอบครัว เพื่อน และคนอื่น ๆ ในสังคม
5. ความต้องการที่ปลดปล่อยตัวจากความตึงเครียด (Tension Release Needs) คือ ความต้องการหันเห และหลีกเลี่ยงความกดดันและปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยหันไปหาสิ่งบันเทิงใจในสื่อมวลชน เพื่อลดความเครียด

ซึ่งแคทซ์ และคณะ (Katz and Others, 1974) ได้สร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 2.6 แบบจำลองการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน

ที่มา : แคทซ์ และคณะ (ศศิวิวัฒน์ รัตนพันธ์, 2554 ,หน้า 28 - 29)

เลวี วงษ์มณฑา (2523, หน้า 164) ได้สรุปผลการศึกษาสื่อสารมวลชนตามแนวทฤษฎีการใช้สื่อเพื่อประโยชน์และความพึงพอใจ ดังต่อไปนี้

1. มนุษย์จึงใจที่จะแสวงหาข่าวสาร ไม่ได้ถูกบังคับให้อ่าน ให้ดูหรือฟัง เพราะมนุษย์เรามีทางเลือกที่จะหลบหลีกข่าวสารได้ถ้าต้องการ
2. การใช้สื่อมวลชนของมนุษย์ ย่อมมีจุดมุ่งหมาย
3. สื่อสารมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ที่อาจตอบสนองของความต้องการรับรู้ของมนุษย์ได้
4. มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตัวเอง จากความสนใจ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในกรณีต่าง ๆ กัน

ศิริชัย ศิริกายะ และ กาญจนา แก้วเทพ (2531, หน้า 110-112) ได้ศึกษาชุดของตัวแปรความต้องการที่ผู้รับสารต้องการจากสื่อมวลชนที่แม่คเควลและคณะสร้างไว้และได้รับปฐุขขึ้นใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับการใช้สื่อมวลชนไว้ดังนี้

1. ความต้องการสารสนเทศ
  - 1.1 เพื่อทราบถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสภาพปัจจุบันที่อยู่รอบตัวและสภาพปัจจุบันของสังคมและโลก
  - 1.2 เป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อมูลแนะนำในการปฏิบัติ ความคิดเห็น และการตัดสินใจ
  - 1.3 สนองความต้องการ การอยากรู้อยากเห็นและสนองความสนใจ
  - 1.4 ให้การเรียนรู้เป็นการศึกษาด้วยตนเอง
  - 1.5 สร้างความรู้สึกมั่นคง โดยใช้ความรู้ที่ได้มาจากสื่อมวลชน
2. ความต้องการสร้างความมีเอกลักษณ์ให้แก่บุคคล
  - 2.1 ให้แรงเสริมแก่ค่านิยมส่วนบุคคล
  - 2.2 ให้ตัวแบบทางพฤติกรรม
  - 2.3 แสดงออกร่วมกับค่านิยมของคนอื่น
  - 2.4 มองทะลุเข้าไปภายในใจของตนเอง
3. เมื่อต้องการจะรวมตัวและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม
  - 3.1 มองทะลุลึกเข้าไปในสภาพแวดล้อมของผู้อื่น
  - 3.2 แสดงออกร่วมกับผู้อื่นและเกิดความรู้สึกในลักษณะที่เป็นเจ้าของ
  - 3.3 นำไปใช้ในการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

- 3.4 ใช้แทนเพื่อน
- 3.5 ช่วยในการดำเนินตามบทบาททางสังคม
- 3.6 สร้างสายสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อน และสังคม
- 4. ความต้องการความบันเทิง
  - 4.1 การหลีกเลี่ยง หรือหลีกเลี่ยงจากปัญหาต่างๆ
  - 4.2 การผ่อนคลาย
  - 4.3 ได้วัฒนธรรมที่เป็นของแท้ ได้รับความสนับสนุนทางสุนทรียะ
  - 4.4 ได้มีอะไรทำเพื่อให้เวลาให้หมดไป
  - 4.5 ปลดปล่อยอารมณ์
  - 4.6 เป็นการกระตุ้นทางเพศ

กาญจนา แก้วเทพ (2543, หน้า 74) ได้กล่าวถึงแนวทางการวิเคราะห์การใช้และความพึงพอใจของผู้รับสารไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์แบบแผนการใช้และความพึงพอใจของผู้รับสารนั้นอาจถือได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษามโนทัศน์หน้าที่ของสื่อ (Functionalism) เพียงแต่ว่าแทนที่จะตอบคำถามว่าสื่อมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอย่างไร ได้เปลี่ยนมาเป็นมุมมองด้านปัจเจกบุคคลว่าแต่ละคนใช้สื่อเพื่อทำหน้าที่อะไรบ้าง โดยมักเรียกผู้รับสารว่า User แทนการเรียกว่า Receiver หรือ Audience

2. แนวคิดหลักของการวิเคราะห์การใช้และความพึงพอใจของผู้รับสารที่มีต่อสื่อว่าการเปิดรับสารของผู้รับสารนั้นมีความตั้งใจที่จะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง เช่น เพื่ออาชีพการงาน เพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกซื้อ เพื่อควบคุมสถานการณ์ เพื่อเตรียมพร้อม สำหรับการลงมือทำ เป็นต้น และเมื่อมีความตั้งใจแน่วแน่แล้ว การเข้าไปใช้สื่อจึงมิใช่กิจกรรมที่กระทำไปตามยถากรรมหรือไร้เป้าหมาย หากเป็นกิจกรรมที่มีเป้าประสงค์ที่แน่นอน รวมถึงภายใต้สภาวะการแสวงหาข่าวสารนี้สื่อมวลชนมิใช่ทางเลือกเดียวของบุคคล แต่เป็นเพียงตัวเลือกตัวหนึ่งท่ามกลางตัวเลือกอื่นๆ นอกจากนี้ทิศทางการแสวงหาและใช้สื่อ ประเภทใดนั้นจะเกิดจากความต้องการของบุคคลเป็นปฐมเหตุ จากนั้นความต้องการดังกล่าวจึง เปลี่ยนแปรมาเป็นแรงจูงใจที่จะผลักดันให้บุคคลเลือกใช้สื่อประเภทต่างๆ

รัชฎา ขวัญดี (2544 หน้า 26 อ้างอิงจาก McCombs and Backer, 1979) ได้กล่าวไว้ในเรื่องของการใช้สื่อเพื่อความพอใจและความต้องการว่าบุคคลใช้สื่อมวลชนเพื่อความต้องการดังนี้

1. ต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการสังเกตการณ์และติดตามความเคลื่อนไหวจากสื่อมวลชนเพื่อให้รู้ทันต่อเหตุการณ์เพื่อความทันสมัย รู้ว่าอะไรมีความสำคัญและควรเรียนรู้

2. เพื่อต้องการช่วยตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน การรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนเอง ต่อสภาวะหรือเหตุการณ์รอบ ๆ ตัว

3. ความต้องการข้อมูลเพื่อพูดคุย (Discussions) โดยการรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีข้อมูลที่สามารถนำไปพูดคุยกับผู้อื่นได้

4. ความต้องการการมีส่วนร่วม (Participating) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว

5. ความต้องการเสริมความเห็นหรือการสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (Reinforcement)

6. ความต้องการความบันเทิง (Relaxing and Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์

นอกจากนี้ เวินเนอร์ Wenner (1985 p.175 อ้างถึง ปญดาภิชา จารุสกุล, 2554 หน้า 24) ได้ทำการรวบรวมผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีผู้ทำไว้ และนำมาสร้างแผนที่แสดงความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มได้แก่

1. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูล (Orientation Gratifications) เพื่ออ้างอิงและใช้เป็นแรงเสริมย้ำในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม โดยมีรูปแบบของความต้องการที่แสดงออกมาเป็นการติดตามข่าวสาร (Surveillance) การได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อช่วยแนะนำพฤติกรรม และช่วยในการตัดสินใจ (Decision Utility) หรือเพื่อช่วยในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2. การใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคม (Social Gratifications) ซึ่งรับรู้จากข่าวสารเข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคล เช่น การนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่นเพื่อการชกแจงใจ

3. การใช้ประโยชน์ของข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล (Para-Social Gratifications) หรือเพื่อการอ้างอิงผ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรือปรากฏในเนื้อหาของสื่อ เช่น การชื่นชม หรือยึดถือผู้ประกาศข่าวเป็นแบบอย่างพฤติกรรม

4. การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์หรือเพื่อปกป้องตัวเอง (Para-Social Gratifications) เช่น เป็นการใช้เวลาให้หมดไปเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน หรือเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอื่น ๆ

แคทซ์ และคณะ Katz & Others, 1974 หน้า 46 (อ้างถึง จรินทร์ ธนาศิลปินกุล, 2545 หน้า 14) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจและสร้างมาตราวัดความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมมนุษย์ (The Social and Psychological Needs) และ ความพึงพอใจจากการเปิดรับสื่อมวลชนขึ้น โดยมีองค์ประกอบ 3 อย่างได้แก่

1. Mode คือลักษณะของความต้องการ อาทิ
  - 1.1 ต้องการให้เพิ่มมากขึ้น (Strengthen)
  - 1.2 ต้องการให้ลดน้อยลง (Weaken)
  - 1.3 ต้องการให้ได้มา
2. Connection คือจุดประสงค์ของการติดต่อของบุคคลต่อสิ่งภายนอก ได้แก่
  - 2.1 เพื่อรับข่าวสาร ความรู้ (Information)
  - 2.2 เพื่อความพอใจ เพื่อประสบการณ์ทางอารมณ์ (Gratification)
  - 2.3 เพื่อความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคงและสถานภาพ (Credibility and Confidence)
  - 2.4 เพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ (Contact)
3. Referent คือบุคคลหรือสิ่งภายนอกที่มนุษย์ต้องการเชื่อมโยงการติดต่อไปสู่ ได้แก่
  - 3.1 ตนเอง(Self)
  - 3.2 ครอบครัว(Family)
  - 3.3 เพื่อนฝูง(Friend)
  - 3.4 ผู้ปกครอง สังคม (State and Society)
  - 3.5 ขนบประเพณี วัฒนธรรม (Traditional and Culture)

อย่างไรก็ตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจนี้ได้กำหนดขึ้นเพื่ออธิบายถึงกระบวนการรับสารตามกระบวนการสื่อสารมวลชนและอธิบายถึงการใช้สื่อมวลชนของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเลือกบริโภคข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการหรือแรงจูงใจของผู้รับสารเอง แต่ละคนย่อมมีจุดมุ่งหมาย มีความพอใจ สนใจ มีความต้องการในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเพื่อสนองความพึงพอใจของตนเองด้วยปัจจัยหลายประการและเหตุผลต่างๆ

ทฤษฎีแบบจำลองกระบวนการรับสารของบุคคลในด้านการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความต้องการของบุคคลมีข้อสันนิษฐานเบื้องต้นดังนี้

1. ผู้รับสารจะมีลักษณะเป็นผู้กระทำ การแสวงหาข่าวสารโดยใช้สื่อจะมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นและมีการคาดหวังผลไว้แล้ว ความคาดหวังผลที่ได้รับจากสื่อจะมากขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคล
  2. ให้ความสำคัญกับผู้รับสารเป็นหลักในการศึกษา โดยพิจารณาการเลือกใช้สื่อของผู้รับสารว่ามีความต้องการอย่างไร ไม่ได้มองแค่ตัวสื่อมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมต่อผู้รับสารแต่เพียงด้านเดียว
  3. การศึกษาโดยการเปรียบเทียบว่าผู้รับสารจะแสวงหาความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อหรือจากแหล่งอื่น ๆ นั้นเพื่อสนองความต้องการ
  4. บุคคลแต่ละคนสามารถอธิบายถึงความสนใจหรือแรงจูงใจของตนเองได้ในเรื่องต่างๆ โดยมีความพึงพอใจที่แตกต่างกัน
  5. มนุษย์ทุกคนถือว่าเป็นปัจเจกชนที่มีความต้องการส่วนตัว พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากความต้องการ (Needs) ซึ่งความต้องการของแต่ละคนจะมีที่มาต่างกัน พฤติกรรมการรับสื่อมวลชนของบุคคลเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานด้านจิตใจของบุคคลนั้นๆ และประสบการณ์ที่บุคคลได้รับจากสถานการณ์ทางสังคมของเขา
- สรุปได้ว่า บุคคลจะเปิดรับข่าวสารจากสื่อก็เพื่อสนองความต้องการส่วนบุคคล โดยบุคคลจะเป็นผู้กำหนดว่าตนต้องการได้อะไรจากสื่อ ซึ่งจะพิจารณาจากความพึงพอใจและประโยชน์ที่จะได้รับการสื่อสารนั่นเอง และมักจะแตกต่างกันไปตามความต้องการ คุณประโยชน์ ลักษณะของบุคคล ประสบการณ์ และสภาวะแวดล้อมทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจของแต่ละบุคคล

จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น เป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมของการใช้สื่อว่ามีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความพอใจของมนุษย์และการเน้นความสำคัญของกลุ่มผู้รับสารในฐานะผู้กระทำการสื่อสาร ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบแนวคิดหลักสำคัญสำหรับการวิเคราะห์ผู้รับสารซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัยว่ามีการใช้ประโยชน์ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ประเภทเพื่ออะไรและในระดับใด

6. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียน

6.1 ความหมายของพฤติกรรมการเรียน

Holtzman (1965, p.17) ได้กล่าวถึง นิสัยในการเรียนว่ามีพฤติกรรมการเรียนที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการใช้เวลาเรียน รู้จักใช้เวลาในการเรียนได้อย่างเหมาะสม รู้จักแบ่งเวลา ไม่ผัดผ่อนและหลีกเลี่ยง และปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทันเวลา

Wrenn and Larsen (1965, p.1-4) ได้เสนอว่า ทักษะในการเรียนและเทคนิคในการเรียนเป็นลักษณะของพฤติกรรมแบบหนึ่งและเป็นส่วนหนึ่งของนิสัยในการเรียน ซึ่งนิสัยในการเรียนเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่แสดงออกหรือกระทำ ในการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งของและบุคคล

Weinstein and Mayer (1986, p.315) ได้ให้ความหมายว่า เป็นพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีกระบวนการศึกษาหาความรู้อย่างไร ตัวอย่างเช่น การขีดเส้นใต้ข้อความที่สำคัญๆ การสรุปประเด็นสำคัญของสิ่งที่เรียน หรือการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้สิ่งที่เรียนกระจ่างขึ้น

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2536, หน้า 1) กล่าวว่า นิสัยในการเรียน หมายถึงพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างสม่ำเสมอ แสดงถึงความพอใจและมุ่งมั่นที่จะศึกษาหาความรู้ให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวประกอบด้วยความตั้งใจและเอาใจใส่ในการเรียน การวางแผนและการจัดระบบการเรียน มีความมุ่งมั่นที่จะแสวงหาความรู้ และพัฒนาการเรียนให้ดีขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความคิดริเริ่ม ขยัน อดทน รับผิดชอบ พึ่งตนเอง และมีความภาคภูมิใจในผลการเรียนของตน

ภิญโญ สาร (2531, หน้า 16) ได้สรุปถึงพฤติกรรมการเรียนที่ดี คือ การปฏิบัติตัวทั้งในและนอกห้องเรียน โดยนักเรียนควรให้ความสนใจเฉพาะสิ่งที่ครูสอนเท่านั้น ถ้าช่วงใดฟังครูอธิบายไม่ทันหรือไม่เข้าใจแจ่มแจ้งควรยกมือถามทันที ถ้าช่วงใดหรือจดคำอธิบายไม่ทัน ควรเว้นที่จดไว้ภายหลังแล้วรีบจดในสิ่งที่ครูกำลังพูดอยู่ การจดคำอธิบายควรจดจากความเข้าใจของนักเรียนเอง เมื่ออยู่นอกห้องเรียน นักเรียนควรทำแบบฝึกหัดที่ครูสั่งหรือลองทบทวนดูในสิ่งที่เรียนมาแล้วในชั้นเรียน และทำตารางเวลาส่วนตัวประจำสัปดาห์เพื่อวางแผนในการเรียน

ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการเรียนว่า หมายถึง การปฏิบัติตัวทางการเรียนของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่

1. การปฏิบัติตัวในห้องเรียนที่โรงเรียน ขณะที่ครูกำลังสอนในชั้นเรียน ได้แก่ การนำอุปกรณ์มาเรียนครบ เข้าชั้นเรียนตรงเวลา ตั้งใจฟังครูสอน จดคำอธิบายของครูสรุปเป็นความเข้าใจของนักเรียนเอง

2. การปฏิบัติตัวนอกห้องเรียน ได้แก่ ทบทวนบทเรียน ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ และส่งตามกำหนดเวลา ไม่ละเลยหรือหลีกเลี่ยงงานที่ได้รับมอบหมาย พยายามติดตามผลงานของตนที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อแก้ไขปรับปรุงงานที่ทำบกพร่องให้ดียิ่งขึ้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า พฤติกรรมการเรียนเป็นการแสดงออกในการปฏิบัติของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับการการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งสามารถพัฒนาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การรู้จักใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเตรียมตัวในการเรียน การจดบันทึก การมีสมาธิการจำ และพฤติกรรมการเรียนที่พัฒนาด้วยการฝึกฝนและมีประสบการณ์ โดยเฉพาะวิธีการเรียนที่มีการปฏิบัติเป็นประจำหรือปฏิบัติบ่อยครั้งจะนำไปสู่นิสัยในการเรียนที่ดี ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะให้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดในการเรียน

7. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (ทฤษฎีการเรียนรู้ของ บลูม (Bloom,B.S. (1982) อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548, หน้า 91) ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียน กล่าวคือ พื้นฐานของผู้เรียนเป็นหัวใจในการเรียน ผู้เรียนแต่ละคนจะเข้าชั้นเรียนด้วยพื้นฐานที่จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ต่างกัน ถ้าเขามีพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่แตกต่างกัน คุณลักษณะของแต่ละคน เช่น ความรู้ที่จำเป็นก่อนเรียน แรงจูงใจในการเรียน คุณภาพของการสอนเป็นสิ่งที่ปรับปรุงได้ เพื่อให้แต่ละคนและทั้งกลุ่มมีระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้น นอกจากนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, หน้า 231-241) ได้กล่าวถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่สำคัญในการเรียนการสอน ได้แก่

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ตามแนวคิดของ แอทคินสัน อธิบายถึงในสถานการณ์หนึ่ง ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความพยายามที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ โดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานถ้าผลงานสูงกว่าหรือเท่าเกณฑ์มาตรฐานก็ถือว่าประสบความสำเร็จตามความคิดเขาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบ คือ

1.1 ความคาดหวัง หมายถึง การคาดล่วงหน้าถึงผลการกระทำของตน คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะคาดล่วงหน้าถึงความสำเร็จของงาน

1.2 สิ่งล่อใจ คือ ความพึงพอใจที่ได้รับจากการทำงาน

1.3 แรงจูงใจจากความพึงพอใจในการแสวงหาความสุขและหลีกเลี่ยงความผิดหวัง
คนเรากระทำการใดก็ย่อมหวังได้รับความสุขความพอใจกับการกระทำ ต้องการความสำเร็จและกลัวความล้มเหลว

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1953, pp.110-111) กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นความต้องการที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ ถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของส่วนตัว และศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของสังคม และการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อสังคมด้วย เขามีความคิดว่าการอบรมเลี้ยงดูและวัฒนธรรมของสังคมที่เน้นความสำเร็จ คือที่มาของสังคมที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมในสังคมที่เห็นความสำเร็จ จะทำให้พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูนักเรียน โดยเน้นความสำเร็จตามสถานะของสังคม พ่อแม่จะพยายามฝึกให้เด็กช่วยตัวเอง ฝึกการคิดแก้ปัญหา และให้การเสริมแรงพฤติกรรมที่มุ่งความสำเร็จในการเรียนและการทำงาน การอบรมเลี้ยงดูจะพัฒนาให้เด็กเติบโตเป็นคนที่ต้องการความสำเร็จ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วย แมคเคลแลนด์ได้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีค่อนข้างสูง การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจสัมฤทธิ์ในตัวของเด็กเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะครอบครัวที่พ่อแม่เลี้ยงดูแบบเดินทางสายกลาง ไม่ตามใจเด็กจนเกินไป ไม่เคี่ยวเข็ญให้เด็กทำในสิ่งที่เกินความสามารถของเขา ไม่วางมาตรฐานความสำเร็จไว้สูงหรือต่ำเกินไป ส่งเสริมให้เด็กช่วยตัวเองให้ทำอะไรเองตั้งแต่ยังเด็ก เมื่อพ่อแม่และครูให้ความรักความอบอุ่นและสนับสนุนแก่เด็ก เขาจะประสบความสำเร็จด้วยตัวเอง

3. แรงจูงใจในการเรียนรู้ แรงจูงใจเป็นแรงเสริมที่เกิดจากทั้งภายในและภายนอกเป็นขวัญและกำลังใจในการเรียนรู้และการทำงาน ครูสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้เกิดผลดี จึงต้องมีการพัฒนาแรงจูงใจ สร้างขวัญและกำลังใจ การจัดสภาพการเรียนและการทำงาน รวมทั้งการให้บทเรียนที่เหมาะสมกับสติปัญญาความสามารถของผู้เรียนดังนี้

1. แรงจูงใจภายนอกและแรงจูงใจภายใน ครูพยายามปรับบทเรียนและสภาพห้องเรียนที่จะสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่นักเรียนด้วย

1.1 แรงจูงใจภายนอก ได้แก่ ผลการเรียน การได้รู้ผลและความสำเร็จของสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว เป็นแรงจูงใจภายนอก

1.2 แรงจูงใจภายใน ได้แก่ ความอยากรู้ อยากเห็น อยากรู้ ตรวจสอบ ตรวจสอบ อยากรู้ จัดการ

2. ลักษณะของบทเรียน บทเรียนหรืองานที่ให้ผู้เรียนทำ อาจทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนสูงหรือต่ำได้ เช่น ความยากง่ายของบทเรียน ความยากง่ายนี้อาจวัดจากทักษะของผู้เรียนเอง ความยากง่ายนี้จะสัมพันธ์กับความสามารถ ความต้องการ ความพอใจของผู้เรียนแต่ละคน บทเรียนอย่างเดียวกัน อาจยากไปสำหรับนักเรียนคนหนึ่ง และอาจง่ายไปสำหรับนักเรียนอีกคนหนึ่งก็ได้ นอกจากนี้ความน่าสนใจของบทเรียนก็มีผลในด้านแรงจูงใจ บทเรียนหรืองานที่ทำ ทายความสามารถ งานที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกทำงานที่มีค่าตอบแทน งานที่สร้างชื่อเสียง เป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความต้องการที่จะทำให้สำเร็จ

3. ความคาดหวัง เป็นความคาดหวังที่มาจากกลุ่ม เช่น เพื่อน นักเรียนคาดหวังจาก ครู พ่อแม่ และความคาดหวังของส่วนตัวทั้ง 3 กลุ่ม จะมีลักษณะต่างกัน คือ

3.1 ความคาดหวังจากกลุ่ม เป็นเสมือนสถานที่ทำให้ผู้เรียนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มถูกกระตุ้นให้คล้อยตามและพยายามที่จะทำตาม ถ้าครูพยายามปลูกฝังค่านิยมในด้านความ เชื่อในตน ความพยายามและความสำเร็จให้แก่ นักเรียนทุกคนในชั้นเรียนก็มีผลต่อการพัฒนา แรงจูงใจในการเรียนให้นักเรียนได้สนใจในบทเรียน ตั้งใจเรียนมากขึ้น

3.2 ความคาดหวังของบุคคลสำคัญสำหรับนักเรียน เช่น พ่อ แม่ ครู ถ้าพ่อแม่ ครู แสดงความเชื่อและชื่นชมความสามารถของเด็ก เด็กคนนั้นจะรับรู้และมีพฤติกรรมคล้อยตาม ไม่อยากให้พ่อแม่ผิดหวัง

4. สภาพแวดล้อมในชั้นเรียนและบรรยากาศของโรงเรียน

ในชั้นเรียนมีกลุ่มเพื่อน นอกห้องเรียนมีกลุ่มเพื่อน ครู คนอื่น ๆ สภาพแวดล้อมทั้งใน ชั้นเรียนและโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมหรือ บั่นทอนแรงจูงใจในการเรียนและการทำงานของนักเรียน ได้ดังนี้

4.1 ถ้านักเรียนได้รู้ว่า เวลาเรียน เวลาทำงานมีเพื่อนและครูเป็นกำลังใจ และช่วยเหลือแนะนำ ก็จะทำให้เกิดกำลังใจในการเรียน ขณะเดียวกันถ้าเพื่อนกลั่นแกล้ง ครูดุมาก เกินไป ก็จะบั่นทอนความอยากเรียนของนักเรียน

4.2 การยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและครู ในด้านความสำเร็จของการเรียนก็เป็น กำลังใจให้อยากเรียน

4.3 การรู้ถึงผลของการเรียน เช่น การทดสอบ การแข่งขัน ทำให้ผู้เรียนถูก กระตุ้นให้ใช้ความพยายาม มีแรงจูงใจในการเรียนและการทำงานได้

4.4 ระเบียบและกฎเกณฑ์ของโรงเรียน โรงเรียนที่เข้มงวดเกินไปในด้านระเบียบ เช่น ระเบียบการแต่งกาย โดยเฉพาะวัยรุ่น ทำให้นักเรียนเกิดความคับข้องใจ เกิดความขัดแย้งกับระเบียบ กฎเกณฑ์ที่หยาบหยาบเกินไป เป็นเหตุให้แรงจูงใจลดลง เพราะบรรยากาศของโรงเรียนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนสกปรก เสียงยานพาหนะหนวทนู ห้องเรียนร้อนอบอ้าวก็ไม่สร้างแรงจูงใจในการเรียนเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแรงจูงใจจึงเกิดจากปัจจัยใน หลาย ๆ ด้าน การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงในการเรียนและการทำงานจึงต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ตั้งแต่ตัวผู้เรียนเองและสภาพแวดล้อมด้วย

สุรัตน์ เตียวเจริญ (2543, หน้า 53-58) ได้สรุปถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่เกี่ยวข้องถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านส่วนตัวของนักเรียน และปัจจัยด้านครอบครัว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญเพราะเวลาส่วนใหญ่ นักเรียนจะอยู่ที่โรงเรียน โรงเรียนมีหน้าที่ให้การศึกษาแก่เด็ก รวมถึงการจัดการด้าน การบริการด้านวิชาการ ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อุปกรณ์การเรียนการสอน การกีฬา รวมถึงสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสพัฒนาส่วนตัวอย่างเต็มที่

2. ปัจจัยทางด้านส่วนตัวของนักเรียน

2.1 บุคลิกภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับการกล่อมเกลาและหล่อหลอมมาจากครอบครัวและรับการขัดเกลาจากโรงเรียน ก่อให้เกิดปัญหาในการปกครองและเป็นผลกระทบต่อการเรียน เช่น นิสัยก้าวร้าว ชอบทำลายสิ่งของ อดดี เลินเล่อ ฝ่าฝืนระเบียบ ชอบทำตัวเด่น เป็นคนขี้อาย

2.2 สุขภาพ หากเด็กมีโรคประจำตัวก็จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนและอาจทำให้เด็กเกิดปมด้อย เกิดความท้อถอยในการเรียนได้

2.3 การปรับตัวให้เข้ากับระบบต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น ระบบการเรียนการสอนใหม่ ๆ เพื่อน ครูผู้สอน

2.4 การวางแผนการเรียน เด็กค้นหาความชอบของส่วนตัวยังไม่เจอ จะเรียนอะไรดี เพื่อนจะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ ยังไม่มีเป้าหมายชีวิตอย่างไร

2.5 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม สิ่งยั่วยุต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางโทรทัศน์ ทางอินเทอร์เน็ต

2.6 การคบเพื่อนหรือกลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนมีผลต่อเจตคติและพฤติกรรมการเรียนการสอน ตามลักษณะของกลุ่มเพื่อน เช่น การเลือกวิชาเรียน และแผนการเรียน

2.7 นิสัยในการเรียนและทัศนคติต่อการเรียน และการปรับตัวทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. ปัจจัยด้านครอบครัว โดยปัญหาที่จะพบอยู่เสมอ ได้แก่

3.1 ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัว หากพ่อแม่แยกกันอยู่หรือทะเลาะกัน พ่อแม่ลุ่มหลงในอบายมุข ย่อมมีส่วนทำให้เด็กขาดความอบอุ่น

3.2 พื้นความรู้ของพ่อแม่ พ่อแม่บางคนขาดความเข้าใจนักเรียน ขาดความรู้เรื่อง จิตวิทยาก็อาจทำให้เด็กเกิดความคับข้องใจได้

3.3 ฐานะทางเศรษฐกิจ ครอบครัวที่ยากจนไม่สามารถจัดหาอุปกรณ์การเรียนที่จำเป็นให้แก่เด็ก บางครอบครัวที่ร่ำรวยอาจส่งเสริมให้เด็กทำในทางที่ผิด ทำให้มีนิสัยฟุ้งเฟ้อ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียน

แนวความคิดของบลูม (Bloom, v 1982, pp.166-175) ได้ทำการศึกษาถึงสภาพการเรียนรู้เพื่อการรอบรู้ ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ตรงตามความมุ่งหมายของสถาบันนั้น ๆ หรือผู้เรียนจะต้องบใช้องค์ประกอบของตัวแปร 3 กลุ่มคือ

1. พื้นฐานทางความคิดหรือพุทธิพิสัย (Cognitive Entry Behavior) ซึ่งมีผลร้อยละ 50 ซึ่งจะต้องนำมาพิจารณาในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ คือ

1.1 ผลการเรียนรู้ที่สั่งสมมา

1.2 ความรู้พื้นฐานที่จะต้องนำไปใช้ในการเรียนต่อ

1.3 ความฉลาด หรือสติปัญญาซึ่งเกิดจากรวมพันธุและการเรียนรู้

2. ลักษณะพื้นฐานทางจิตพิสัย (Affective Entry Behavior) มีผลร้อยละ 25 ซึ่งบลูม (Bloom) หมายถึง ผลรวมด้านความสนใจ ความมานะตั้งใจ ความขยัน รวมทั้งเจตคติต่อรายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น ความสนใจและเจตคติต่อโรงเรียน และการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน ตลอดจนมโนภาพแห่งตนและบุคลิกลักษณะ

3. คุณภาพการเรียนการสอน (Quality Of Instruction) ซึ่งมีผลร้อยละ 25 หมายถึง ประสิทธิภาพซึ่งผู้เรียนจะได้รับผลสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การรับคำแนะนำ การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การเสริมแรงจากครู การแก้ไขข้อผิดพลาด และการรู้ผลสะท้อนกลับของการกระทำว่าถูกต้องหรือไม่

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบที่มีได้เกี่ยวข้องกับสติปัญญาที่มีอิทธิพลต่อการทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงหรือต่ำได้นั้นมีหลายประการทั้งที่อยู่ภายในตัวนักเรียนเอง

ได้แก่ องค์ประกอบทางด้านร่างกาย ทักษะคิด การปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ และที่เกิดจากสภาพแวดล้อมรอบตัวนักเรียน ได้แก่ ด้านความรักจากครอบครัว ด้านวัฒนธรรมและสังคม ความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อน ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ บางองค์ประกอบจะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการเรียนรู้ บางองค์ประกอบก็อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนของครูในแต่ละครั้งจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ ทั้งนี้เพราะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสติปัญญาเพียงอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ความพร้อมของผู้เรียน

สุดใจ เหล่าสุนทร (2549, หน้า 51-53) กล่าวว่า จากการสังเกตเด็กที่จะเรียนรู้อะไรได้นั้นจะต้องมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งนั้น ๆ ได้ ความสามารถเช่นนี้เรียกว่า ความพร้อม ทั้งนี้เนื่องจากปรากฏอยู่เสมอว่าเด็กไม่สามารถรับการสอนที่ครูกำลังสอนให้เกิดความเข้าใจและการเรียนรู้ได้เท่าที่ควร กล่าวกันว่า สิ่งที่ครูสอนเพื่อจะให้เด็กเรียนรู้นั้นยากเกินกว่าที่เด็กจะสามารถรับรู้ได้ ฉะนั้นในการสอนใดๆ จึงมักจะต้องหาทางที่จะทำให้เด็กเกิดความสามารถที่จะรับสิ่งที่ครูจะสอนเสียก่อน การที่จะให้เด็กเกิดความพร้อมสำหรับการเรียนรู้นั้นจะต้องรวมสิ่งสำคัญเข้า 3 ประการด้วยกันคือ

1. มีลักษณะตั้งใจ
2. มีความอยากที่จะทำ
3. อยู่ในสภาพที่มีความพร้อมเกิดขึ้น

ลักษณะทั้ง 3 ประการนี้เป็นลักษณะภายในของผู้ที่จะเรียนรู้อันเนื่องมาจากการสร้างสิ่งแวดล้อมภายนอกให้เกิดแก่ผู้เรียน

การมีลักษณะตั้งใจเป็นความเจริญที่ก่อให้เกิดความตั้งใจ ความจริงซุติที่ทำให้เกิดความตั้งใจนี้ แต่เดิมเรามักจะเรียกรวม ๆ กันว่า ความตั้งใจเท่านั้น แต่มาบัดนี้นักจิตวิทยาได้แยกแยะให้เห็นว่า ความจริงมิได้มีสิ่งเดียวดังเข้าใจกันแต่ก่อน หากแต่เป็นซุติหรือเป็นดังลูกโซ่สืบเนื่องกันไปโดยปกติแล้วความเจริญเช่นนี้จะอยู่ในเด็กเล็กๆ และเป็นลักษณะสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนรู้ได้เจริญงอกงามในเด็ก ฉะนั้นการสร้างซุติความตั้งใจนี้จะถือเป็นสิ่งสำคัญในการชักจูงเด็กให้มีความกว้างขวางในสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น ยิ่งมีการค้นหามากขึ้นเพียงใดเด็กก็จะมี ความกว้างขวางมากขึ้นเท่านั้น คนไทยแต่โบราณที่เชื่อกันมานานแล้วว่าเด็กที่นอนอยู่ตลอดเวลา แสดงให้เห็นถึงแววฉลาดของเด็ก

สิ่งสำคัญในการพร้อมที่จะเรียนรู้อีกประการหนึ่งก็คืออยากเรียน ซึ่งความจริงเป็นระยะที่ 2 ของการมีความตั้งใจต่อสิ่งแวดล้อมที่กล่าวมานี้ คือ เมื่อโตขึ้นความตั้งใจที่กล่าวมาจะรุนแรงขึ้นทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นเพิ่มขึ้นและเป็นทราบกันดีว่าโรงเรียนเป็นแหล่งให้ความรู้ เด็กจึงเกิดความต้องการไปโรงเรียนขึ้น ฉะนั้นความเจริญเติบโตของเด็กทั้งในร่างกายและในทางจิตใจจึงเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งของเด็กที่เริ่มไปโรงเรียน เด็กบางคนยังต้องการความอบอุ่นทางบ้านมากกว่า เด็กอีกพวกหนึ่งจึงไม่พร้อมที่จะไปโรงเรียนแม้จะมีอายุเท่าๆ กันกับเด็กคนอื่นๆ โรงเรียนที่เข้าใจเรื่องการเจริญเติบโตของเด็กจะเป็นประโยชน์ที่จะช่วยติดตามดาในเรื่องเหล่านี้ เพราะเท่ากับเป็นการเตรียมเด็กให้มีความพร้อม ทั้งด้านร่างกายและจิตใจในการที่จะเรียนต่อไป การสร้างความอยากเรียนนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอนปัจจุบัน ความคิดเรื่องจะเรียนดูจะเป็นเรื่องที่ไม่ค่อยจะพูดกันในโรงเรียน เพราะในปัจจุบันเราถือว่า ผู้เรียนจะต้องได้รับการกระตุ้นให้เรียนมากกว่าถูกบังคับให้เรียน ได้มีความคิดเรื่องอยากเรียนที่ปรากฏอยู่ในการเรียน 2 ประการคือ

1. อยากจะทำงานให้สำเร็จ จะมีนักเรียนบางคนรู้สึกว่าการกระตุ้นหรือความอยากที่จะทำงานให้สำเร็จนั้นมีความสำคัญมากกว่าความอยากได้ความรู้ เช่น ในการสอบเราจะพบบ่อยๆ ว่านักเรียนต้องการอยากจะได้ผลการสอบที่ดีที่สุดเท่าที่ตนจะทำได้โดยไม่คำนึงถึงผลของความรู้

2. ความอยากที่จะให้งานประสบผลสำเร็จ ความอยากในประการนี้เป็นความอยากประสบความสำเร็จ ซึ่งจะไปสู่การกระทำอื่นๆ มิใช่จบแต่เพียงงานที่กำลังกระทำอยู่ ฉะนั้นความอยากที่จะประสบความสำเร็จนี้จึงจะจูงให้บุคคลไปสู่ความคิดที่จะทำตนให้ดีขึ้น จะเกิดความรู้สึกรับผิดชอบในการกระทำต่างๆ ของตน นับเป็นความอยากที่ซับซ้อนมากกว่า

สิ่งสำคัญที่ควรจะต้องกล่าวต่อไปก็คือ การสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้น ความพร้อมในการเรียนรู้นั้นอยู่ที่วิถีทางของความเจริญเติบโตเมื่ออายุเท่ากันแต่มีความเจริญเติบโตไม่เหมือนกัน ความพร้อมในการเรียนจะแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากความเจริญเติบโตของโครงสร้าง ความสมบูรณ์ของร่างกาย ความเจริญของประสาท และความบกพร่องของอวัยวะบางส่วน โดยปกติแล้วเรามักจะถือระยะแห่งความเจริญเป็นสำคัญ ฉะนั้นความพร้อมของเด็กในการเรียนรู้จึงขึ้นอยู่กับการที่เด็กได้เรียนรู้สะสมมามากเพียงพอ

สรุปได้ว่า ความพร้อมของผู้เรียนมีความสำคัญมากในการเรียนการสอนเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้การเรียนการสอนเกิดขึ้นได้โดยง่ายและมีประสิทธิภาพ ความพร้อมเกิดจากสภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญาของผู้เรียน ซึ่งแยกได้สองทาง คือ ทางที่หนึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ อันเนื่องมาจากพัฒนาการทางด้านจิตวิทยาของบุคคล และทางที่สองคือเกิดขึ้น

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวของบุคคลนั้นอันเนื่องมาจากการกระทำของตนเองหรือสภาวะแวดล้อม

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

นักจิตวิทยาได้เสนอแนวคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้หลายท่านที่สำคัญดังนี้

เมอร์เรย์ (Murray M. Donald, 1982, pp.224-246 อ้างใน สุรางค์ โค้วตระกูล, 2545, หน้า 156-158) ได้สร้างทฤษฎีความต้องการโดยถือว่าความต้องการเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดแรงขับหรือแรงจูงใจซึ่งเป็นผลทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมไปสู่เป้าหมาย เมอร์เรย์ได้แบ่งความต้องการ ดังนี้

1. ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement)
2. ความต้องการที่จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่น (Affiliation)
3. ความต้องการความก้าวร้าว (Aggression)
4. ความต้องการที่จะเป็นของตนเอง (Autonomy)
5. ความต้องการที่จะมีอิทธิพลหรือบังคับผู้อื่น (Dominance)
6. ความต้องการที่จะปกป้องคุ้มครองรักษา (Nurturance)
7. ความต้องการที่แสดงออกเป็นเป้าสายตาคน (Exhibition)

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1961, pp.36-62) นักจิตวิทยาสังคมแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกา เป็นผู้ที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่อง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยเขาตระหนักว่าความต้องการหรือแรงจูงใจอันเป็นคุณสมบัติในตัวบุคคลนั้นมีบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จึงได้ทำการวิจัยเพื่อพิสูจน์ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) หรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีส่วนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและทำให้สังคมนั้น ๆ เจริญรุ่งเรืองได้ โดยเขาศึกษาความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประเทศที่มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ประชาชนจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับสูงกว่าประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจช้า กล่าวคือ ประชาชนจะแสดงออกในรูปการขวนขวายหาหนทางฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งแตกต่างไปจากประเทศที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจช้า ที่ไม่ได้แสดงความบากบั่นพยายามหาวิธีที่จะสู่เป้าหมาย และเขายังพบว่า สมัยใดที่คนในชาติโดยเฉพาะผู้ใหญ่ที่มีส่วนให้การศึกษาอบรมแก่เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระดับสูง ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจก็จะเจริญอย่างรวดเร็วตามมา ในช่วง

เวลาประมาณ 20-30 ปี ภายหลังจากสมัยนั้น และในทำนองตรงกันข้าม สมัยใดที่คนในชาติมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ภายหลังจากสมัยนั้น การพัฒนาทางเศรษฐกิจก็มักดำเนินไปอย่างเชื่องช้าเช่นกัน

แมคเคลแลนด์ ได้เสนอทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยมีแนวคิดที่ใกล้เคียงกับทฤษฎีการเรียนรู้ ซึ่งเชื่อว่าความต้องการทั้งหลายสามารถได้มาจากวัฒนธรรม ความต้องการของแต่ละบุคคลจะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรมของตนออกมาเพื่อที่ตนเองจะได้รับคามพึงพอใจในสิ่งนั้น และได้แบ่งความต้องการออกเป็น 3 ประเภท

1. ความต้องการที่อยากให้ตัวเองประสบความสำเร็จ (Needs for Achievement)

1.1 เป็นคนที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรับภาระหรือต้องการที่ผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนาหรือความชอบในการปฏิบัติงาน ไม่ชอบเกี่ยงงาน จะค้นหาว่าปัญหาจะถูกแก้ไขด้วยวิธีใด

1.2 เป็นคนที่ตั้งเป้าหมายไว้สูงกว่าปกติและชอบเสี่ยงกับเป้าหมายนั้น

1.3 เป็นคนที่ต้องการให้ผู้อื่นประเมินหรือบอกสิ่งที่เขาทำว่าเป็นอย่างไร

2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (Needs for Affiliation) เป็นความต้องการที่จะส่งเสริมและรักษาสัมพันธภาพอันอบอุ่นเพื่อความเป็นมิตรกับผู้อื่น

2.1 เป็นคนที่มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าต่อการยอมรับและให้ความเชื่อมั่นหรือให้กำลังใจ

2.2 เป็นคนที่มีแนวโน้มที่จะปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ตามความปรารถนาและบรรทัดฐานของผู้อื่น

2.3 เป็นที่เอาใจใส่ความรู้สึกของผู้อื่นเป็นประจำ

3. ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power) เป็นคนที่ต้องการที่จะครอบงำผู้อื่น บุคคลที่ต้องการมีอำนาจสูงมีดังนี้

3.1 มีความปรารถนาที่จะมีอิทธิพลต่อผู้อื่นโดยตรง

3.2 มีความสนใจในการรักษาสัมพันธภาพในการเป็นผู้นำและผู้ตาม

แมคเคลแลนด์ เน้นความสำคัญในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่าแรงจูงใจในด้านอื่นๆ เพราะเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นสำคัญมากที่สุดสำหรับความสำเร็จทางการศึกษาของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะตั้งใจเรียนและประสบความสำเร็จในการเรียนในทางตรงกันข้ามกับนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะขาดความสนใจ ไม่มีความตั้งใจเรียนและจะประสบความสำเร็จน้อยในการเรียนในที่สุด

กิลฟอร์ด (Guilford, 1959, pp. 437-439) กล่าวถึงลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าประกอบด้วย

1. ความทะเยอทะยานทั่ว ๆ ไป คือปรารถนาที่จะทำกิจกรรมนั้นให้สำเร็จ
2. มีความเพียรพยายาม ได้แก่ ทำงานให้เป็นผลสำเร็จ
3. มีความอดทนเต็มใจที่จะลำบากแม้ยากเพียงใดก็ตาม

แมคเคลแลนด์และวินเทอร์ (McClelland & Winter, 1969, p. 104) ได้กล่าวถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นดัชนีที่บ่งถึงความมีคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์อย่างหนึ่งและได้กำหนดลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ดังนี้

1. ทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จมากกว่าทำเพื่อหลีกเลี่ยงความล้มเหลว
2. เลือกทำสิ่งที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับความสามารถของตน
3. มีความตั้งใจจริงในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จอย่างแท้จริงไม่ใช่เกิดจากโอกาสและไม่เชื่อในสิ่งมหัศจรรย์

4. ทำกิจกรรมเพื่อให้บรรลุมาตรฐานของตนเอง ไม่ใช่มีจุดมุ่งหมายที่รางวัล

เฮอร์แมน (Herman, 1970, p.354) ได้รวบรวมลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. มีระดับความทะเยอทะยานสูง
2. มีความหวังอย่างมากว่าตนจะประสบความสำเร็จถึงแม้ผลการกระทำนั้นจะขึ้นอยู่กับโอกาส

3. มีความพยายามไปสู่สถานะที่สูงขึ้นไป
4. อดทนทำงานที่ยากได้เป็นเวลานาน
5. เมื่องานที่กำลังทำถูกขัดจังหวะ หรือถูกรบกวนจะพยายามทำต่อไปให้สำเร็จ
6. รู้สึกว่าเวลาเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่งและสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
7. เลือกเพื่อนร่วมงานที่มีความสามารถเป็นอันดับแรก
8. คำนึงถึงเหตุการณ์ในอนาคตมาก
9. ต้องการให้เป็นที่รู้จักแก่ผู้อื่น โดยพยายามทำงานของตนให้ดีขึ้น
10. พยายามปฏิบัติสิ่งต่างๆ ของตนให้ดีเสมอ

เพราพอร์น เปลิเยนญ์ (2542, หน้า 325-326) ได้กล่าวถึงผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะนิสัยเป็นผู้ที่แสดงความกล้าเสี่ยงที่จะทำสิ่งต่างๆ โดยไม่กลัวผิด ชอบการแข่งขันต่อสู้เพื่อเอาชนะสิ่งต่างๆ ต้องเอาชนะอุปสรรค มีความทะเยอทะยาน มีความพยายามมีกำลังใจที่จะเอาชนะความเบื่อหน่าย และความเหนื่อย
  2. ลักษณะทางสังคมคือต้องการมีชื่อเสียงในสังคม
  3. ด้านความต้องการ มีความต้องการความสุขสบายทางกาย ความมั่งคั่งสมบูรณ์ และครอบครองสิ่งต่างๆ มากกว่าผู้อื่น
  4. เป็นผู้ที่ต้องการทำกิจกรรมให้มีมาตรฐานสูงสุด ต้องการทำสิ่งต่างๆ ให้ได้ดี และการทำกิจกรรมต่างๆ ให้ดีขึ้นเพื่อให้มีมาตรฐานสูง
  5. ทัศนคติเกี่ยวกับความสำเร็จ พยายามทำสิ่งยากๆ ให้สำเร็จอย่างดี
  6. ความเป็นอิสระ เช่น ต้องการความเป็นอิสระในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างรวดเร็วเป็นตัวของตัวเอง ดำเนินการตามการตัดสินใจของตนเอง ต้องการเป็นคนที่ไม่แปลกไปจากคนอื่นหรือมีสิ่งต่างๆ ที่ไม่เหนือผู้อื่น
  7. ความรู้สึกผิด (Guilt) จะรู้สึกไม่สบายเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ทำสิ่งใดไม่ได้ดีอย่างที่ตั้งใจและทำผิด (ถ้าเป็นความรู้สึกผิดด้านอื่น จะพิจารณาว่ามีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ)
  8. ความต้องการความรู้ อยากรู้ความรู้ อยากรู้ความเข้าใจ และสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ดี
  9. จุดมุ่งหมายในชีวิต เป็นผู้มีความหวัง ต้องการความสำเร็จในชีวิต ต้องการรางวัลยิ่งใหญ่
  10. เป็นผู้ที่ให้ความใส่ใจกับความเป็นไปได้ของความสำเร็จในงานที่ทำอยู่สามารถทำนายสถานการณ์ได้อย่างเฉียบแหลม
  11. เมื่อผู้ได้รับความสำเร็จมากกว่าล้มเหลว
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542, หน้า 149-150) ได้กล่าวถึง วิธีการสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน ไว้ดังนี้
1. ควรศึกษาความต้องการของเด็กแต่ละวัย และจัดเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องความต้องการของเด็ก เนื้อหาที่สอนควรเกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและมีความหมายสำหรับเด็ก
  2. ก่อนเริ่มเข้าสู่บทเรียนมีวิธีการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อดึงความสนใจและบอกให้เด็กทราบถึงจุดมุ่งหมายของบทเรียน
  3. ควรแนะนำให้เด็กเริ่มหัดวางแผนเป้าหมายในการเรียนสำหรับตนเอง เพราะคนที่เรียนหรือทำงานอย่างมีเป้าหมายจะกระทำด้วยความตั้งใจ

4. บรรยายภาคในการเรียนการสอนควมามีการโต้ถาม มีการอภิปรายและทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้เด็กเกิดความกระตือรือร้น มีการรับฟังและทำความเข้าใจ ตลอดถึงมีการยอมรับซึ่งกันและกัน

5. ใช้วิธีการเสริมแรงตามความเหมาะสมตามความจำเป็น เพื่อให้เด็กมีพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและบางครั้งอาจลบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพราะรางวัล คำชมเชย การยิ้มการพยักหน้า การให้ความเอาใจใส่ นับว่าเป็นตัวเสริมแรงที่มีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก

6. ให้การทดสอบ การทดสอบจะเป็นเครื่องมือกระตุ้นให้เด็กเอาใจใส่ต่อบทเรียนและมีความตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา

7. ให้ทราบผลการทดสอบอย่างทันท่วงที การให้เด็กทราบผลการทดสอบอย่างทันท่วงทีว่า สิ่งที่คุณได้เรียนรู้ไปนั้นมีความเข้าใจถ่องแท้เพียงใด มีสิ่งใดจำเป็นต้องปรุ้งแก้ไข ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้เด็กต้องเอาใจใส่ติดตามเนื้อหาวิชาอยู่ตลอดเวลา

8. การพานักเรียนออกไปทัศนศึกษา หรือการเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้ จะเป็นแนวทางหนึ่งที่กระตุ้นความสนใจเด็กได้เป็นอย่างดี

9. การสอนหรือการมอบหมายกิจกรรมให้เด็กปฏิบัติและติดตามผลจนเด็กทำงานนั้นสำเร็จ นับว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการเรียนการสอน เพราะความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับเด็กในครั้งหนึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเกิดกำลังใจที่จะเรียนรู้ในคราวต่อไป

สรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อระดับผลการเรียนเป็นอย่างมาก เป็นสิ่งที่จะต้องส่งเสริมและเสริมสร้างให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนแต่ละคนให้ได้

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เสาวภาคย์ แหลมเพชร (2559) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา เป็น LINE และ Instagram มีวัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ใช้คุยกับเพื่อนเกี่ยวกับทุกๆ ไป รองลงมา เป็นการใช้เพื่อคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับการเรียนและการบ้าน สำหรับการจัดเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในแต่ละวัน พบว่า นักเรียนใช้เวลาเฉลี่ยวันละ 7.30 ชั่วโมง ผู้ที่ใช้น้อยที่สุดใช้วันละ 45 นาที ส่วนผู้ที่ใช้มากที่สุด

ใช้วันละ 24 ชั่วโมง ซึ่งหมายถึง นักเรียนเปิดอุปกรณ์เชื่อมต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ตลอดทั้งวัน นักเรียนมีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เฉลี่ย 7.29 ปี ผู้มีประสบการณ์น้อยที่สุดคือเพิ่งใช้มาเพียง 1 ปี ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์มากที่สุด คือใช้มาเป็นเวลา 10 ปี เปรียบเทียบผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี จำแนกตามเพศและแผนการเรียน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ได้รับผลกระทบทางด้านสังคมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยนักเรียนชายได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ สังคม และการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่านักเรียนหญิง นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยนักเรียนแผนศิลป์-คณิต ได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงมา เป็นนักเรียนแผนศิลป์ภาษา และนักเรียนแผนวิทย์-คณิต ตามลำดับแต่นักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านสังคมและผลกระทบทางด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

ณัฐฐา ชื่นพล (2559) ศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่าง 400 คน เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 50.2 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 54.3 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 74.0 ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 71.0 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 39.0 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 48.3 มีพฤติกรรมการรับชมรายการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ ในช่วงเวลาเวลา 18.20 น.-20.20 น. (ข่าวภาคค่ำช่วงที่ 2) มากที่สุด โดยเปิดชมครั้งละ 30 นาที และส่วนใหญ่รับชมอยู่ที่ทำงาน เปิดชมเฉพาะข่าวที่สนใจ ประกอบด้วยข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวสังคม ข่าวกีฬา ข่าวอาชญากรรม ข่าวศิลปวัฒนธรรมและบันเทิง ข่าวต่างประเทศ และข่าวในพระราชสำนัก ตามลำดับ สำหรับเหตุผลสำคัญที่เลือกชมรายการข่าวภาคค่ำ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย เพื่อติดตามข่าวสารประจำวัน ด้านการใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคค่ำ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ใช้ในด้านสารสนเทศมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาตนเอง ตามด้วย ด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และด้านความบันเทิงน้อยที่สุด ส่วนความพึงพอใจที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ส่วนใหญ่มี

ความพึงพอใจที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ในภาพรวมด้านคุณสมบัติของผู้ประกาศข่าว มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของข่าว ตามด้วย รูปแบบรายการ/การนำเสนอ และด้านเทคนิคการนำเสนอ น้อยที่สุด ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคค่ำและเกิดความพึงพอใจจากรายการข่าวภาคค่ำสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยซึ่งมีสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมากโดยค่า Pearson Correlation เป็นบวกทั้งหมด สะท้อนให้เห็นว่า เป็นความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือ การใช้ประโยชน์จากรายการข่าวภาคค่ำทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ยิ่งมากขึ้นเท่าไร ความพึงพอใจจากรายการข่าวภาคค่ำทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น

คันธรส ชำนาญกิจ (2558) ศึกษาเรื่อง เจตคติ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาและบุคลากร คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะทางประชากรศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีเจตคติต่อสื่อสังคมออนไลน์ในเชิงบวกและลบเท่าๆ กัน ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากกับความทันสมัย สะดวกรวดเร็วของข้อมูล การได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างรู้สึกไม่แน่ใจในความปลอดภัยในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ มีความกังวลในการกลั่นแกล้งกันผ่านสังคมออนไลน์และไม่แน่ใจว่าเวลาที่ใช้ไปกับสื่อสังคมออนไลน์สูญเสียไปอย่างไรประโยชน์หรือไม่ ด้านความพึงพอใจพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการได้พูดคุยสนทนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือพอใจในความรวดเร็วและใช้งานง่ายตามลำดับ ด้านการใช้ประโยชน์ ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์ในด้านวิชาการ เช่น ค้นหาข้อมูลข่าวสารมากที่สุด รองลงมาคือ ใช้ประโยชน์ในเรื่องของการสื่อสารกับบุคคลที่ต้องการและมีการใช้งานด้านการพักผ่อนหย่อนใจด้วยการเล่นเกมส์ น้อยที่สุด จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาและกลุ่มเจ้าหน้าที่มีค่าเฉลี่ยของเจตคติ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์แตกต่างกัน

เอกรินทร์ นิยมทรัพย์ (2558) ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อทัศนคติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของพระภิกษุสงฆ์ในเขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่าพระภิกษุสงฆ์ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 20-30 ปี ร้อยละ 51.25 จำพรรษาอยู่ระหว่าง 1-5 พรรษา ร้อยละ 59.00 มีการศึกษาทางโลกอยู่ในระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 38.75

การศึกษาทางธรรมส่วนใหญ่ได้นักธรรมชั้นเอก ร้อยละ 48.00 และไม่มีวุฒิกการศึกษาปริญญาธรรม ร้อยละ 45.25

พระภิกษุสงฆ์มีทัศนคติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการศึกษา และด้านความบันเทิง อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านการสื่อสารเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับคะแนนสูงสุด คือ ทำให้การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้หลากหลาย เมื่อพิจารณาการศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับคะแนนสูงสุด คือ ตอบสนองในการค้นคว้าหาข้อมูลได้อย่างหลากหลาย และเมื่อพิจารณาด้านความบันเทิงเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับคะแนนสูงสุดคือ มีแอปพลิเคชันต่าง ๆ ให้เลือกใช้งาน

พระภิกษุสงฆ์ที่มีระดับอายุแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านความบันเทิงแตกต่างกัน โดยจำนวนพรรษาที่บวชแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการสื่อสารแตกต่างกัน ส่วนการศึกษาทางโลก การศึกษาปริญญาธรรม ช่องทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และความถี่ในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการสื่อสาร ด้านการศึกษา และด้านความบันเทิงแตกต่างกัน ด้านระยะเวลาและเหตุผลในการใช้สื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันมีระดับทัศนคติต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการศึกษาและด้านความบันเทิงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

ฉัฐมณฑน์ ตั้งกิจถาวร (2558) ศึกษาเรื่อง การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการเปิดรับข้อมูลที่ถูกแชร์ (Share) ผ่านเฟซบุ๊ก ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกแชร์ทุกวัน โดยเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกแชร์เป็นระยะเวลา 30 นาที-1 ชั่วโมง ในช่วงเวลา 20.01-24.00 น. กลุ่มตัวอย่างใช้งานเฟซบุ๊กเพื่อติดตามข้อมูลความเคลื่อนไหวของเพื่อนและเปิดรับข้อมูลข่าวสารประเภทความรู้และเคล็ดลับต่าง ๆ จากหน้าแฟนเพจ โดยเลือกอ่านเฉพาะเรื่องที่ตนเองสนใจ ส่วนประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารที่ได้นั้น ทำให้ผู้ใช้เฟซบุ๊กทันต่อเหตุการณ์ข่าวสารที่เกิดขึ้น เพื่อความบันเทิงสนุกสนาน และนำไปใช้สนทนาเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในด้านความพึงพอใจ ผู้ใช้เฟซบุ๊กมีความพึงพอใจที่รับข้อมูลรวดเร็ว ทันสมัยต่อเหตุการณ์และมีภาพประกอบทำให้เข้าใจง่ายขึ้น นอกจากนี้พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกแชร์นั้น มีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกแชร์ผ่านเฟซบุ๊กของผู้ใช้เฟซบุ๊กอยู่ในระดับต่ำ

ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจี๊วงค์ (2557) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และ ความพึงพอใจในการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติแสดมฟอร์ด กรณีศึกษา : เฟซบุ๊ก ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.5) มีอายุอยู่ระหว่าง 22-24 ปี (ร้อยละ 53.8) คณะที่กำลังศึกษา คือ คณะศิลปศาสตร์ (ร้อยละ 48.5) และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 7,000 บาท ขึ้นไป (ร้อยละ 38.5)

ด้านพฤติกรรมการเปิดรับ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ใช้งานเฟซบุ๊กทุกวัน (7 ครั้ง/สัปดาห์) (ร้อยละ 47.5) ช่วงเวลาที่ใช้งานเฟซบุ๊ก คือ เวลา 12.01-16.00 น. (ร้อยละ 32.0) ระยะเวลาในการใช้งานเฟซบุ๊ก คือ 30 นาที / ครั้ง (ร้อยละ 33.0) อุปกรณ์ที่เข้าใช้งานเฟซบุ๊ก คือ โทรศัพท์มือถืออัจฉริยะ (ร้อยละ 54.5) และสถานที่ที่เข้าใช้งานเฟซบุ๊ก คือ บ้าน (ร้อยละ 49.0)

ด้านความพึงพอใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กในภาพรวม อยู่ในระดับ มีความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.78$) โดยแบ่งเป็น ความพึงพอใจด้านข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.83$) และความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของเฟซบุ๊ก อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.74$)

ด้านการใช้ประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภทเฟซบุ๊กในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า ได้รับความบันเทิงผ่านแอปพลิเคชัน (Application) บนเฟซบุ๊ก ($\bar{X} = 4.12$) ช่วยแบ่งปัน (Share) ข้อความ รูปภาพ และวิดีโอไปยังผู้อื่น ($\bar{X} = 4.08$) ใช้ในการค้นหาเพื่อน ($\bar{X} = 4.03$) สามารถช่วยแสดงตัวตนของผู้ใช้ ($\bar{X} = 4.03$) เป็นช่องทางในการสนทนากับผู้อื่นแบบส่วนตัว หรือแบบกลุ่ม ($\bar{X} = 4.03$) เป็นช่องทางในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ หรือประกาศไปยังสาธารณะที่อยู่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์เดียวกัน ($\bar{X} = 4.02$) และทำให้ทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคม ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1. นักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติแสดมฟอร์ด ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากเฟซบุ๊กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยแบ่งเป็น 1.1 นักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติแสดมฟอร์ดที่มีเพศต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากเฟซบุ๊ก แตกต่างกัน และ 1.2 นักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติแสดมฟอร์ดที่มีค่าเฉลี่ยใช้จ่ายต่อเดือนต่างกันมีการใช้ประโยชน์จากเฟซบุ๊กแตกต่างกัน 2. นักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติแสดมฟอร์ดที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกัน มีความพึงพอใจที่ได้รับจากเฟซบุ๊กแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยแบ่งเป็น 2.1 นักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติแสดมฟอร์ดที่มีเพศต่างกันที่มีความพึงพอใจในการใช้งานเฟซบุ๊กแตกต่างกัน และ 2.2 นักศึกษา

มหาวิทยาลัยนานาชาติแอสแตมฟอร์ดที่มีอายุต่างกัน มีความพึงพอใจในการใช้งานเฟซบุ๊กแตกต่างกัน และ 3. นักศึกษามหาวิทยาลัยนานาชาติแอสแตมฟอร์ด ที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ต่างกัน ได้แก่ ด้านเพศ อายุ คณะที่ศึกษา และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับเฟซบุ๊ก อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

พรรณศิริ สุนประเสริฐ (2557) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจจากการใช้ Facebook ของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวร ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรที่มีการเปิดรับ Facebook มีอายุ 18-19 ปี และเปิดรับทางโทรศัพท์มือถือมากที่สุด ส่วนนิสิตที่มีอายุ 20-21 ปี และอายุ 22-23 ปี มีการเปิดรับ Facebook ที่บ้านมากที่สุด โดยใช้เวลา 1-3 ชั่วโมงต่อครั้งในการเปิดรับ ช่วงเวลาที่ใช้ 18.00 น. เป็นต้นไป 2) นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรส่วนใหญ่มีคุณลักษณะบุคลิกภาพของอยู่ในระดับกลางและคุณลักษณะบุคลิกภาพด้านบวก คือ คุณลักษณะบุคลิกภาพด้านกระฉับกระเฉง เป็นตัวของตัวเอง มุ่งมั่นสู่ความสำเร็จ มีเหตุผล ชอบเข้าสังคม ปรับตัวง่าย สุขุม สำหรับคุณลักษณะบุคลิกภาพในด้านลบ คือ หยาบกระด้าง ยกตนข่มผู้อื่น เคร่งขรึมจริงจัง ไม่ยอมใคร 3) นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรใช้ประโยชน์จาก Facebook เพื่อผ่อนคลายความเครียดและสบายใจมากที่สุด รองลงมา คือ เพื่อช่วยในการตอบสนองความต้องการเมื่อเกิดความรู้สึกเหงามีความบันเทิงเพื่อช่วยให้สนุกสนานในการใช้ Facebook มีการสนองความต้องการรับรู้ข่าวสารและเหตุการณ์ความเป็นไปในสังคม และเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามลำดับ 4) นิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรมีความพึงพอใจในการใช้ Facebook ในระดับมาก คือ ทำให้หายเหงา จิตใจสดชื่นแจ่มใส ได้รับรู้ข่าวสารได้เห็นเหตุการณ์ความเป็นไปในสังคม มีความเข้าใจสภาพปัญหาสังคมดียิ่งขึ้น ได้ผ่อนคลายความเครียด และสบายใจมากขึ้น 5) การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการใช้ Facebook ของนิสิตมหาวิทยาลัยนเรศวรมีความสัมพันธ์กัน นิสิตส่วนใหญ่รู้สึกผ่อนคลายความเครียดได้รับความบันเทิงและความสนุกสนาน

ชนิษฐา จิตแสง (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและรูปแบบการใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ด้วยกัน ได้แก่ ด้านการเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ต พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นส่วนใหญ่เข้าถึงอินเทอร์เน็ตจากที่บ้านมากที่สุด (ร้อยละ 73) ด้านความถี่ในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต พบว่า ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน (ร้อยละ 70) ด้านระยะเวลาในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ต นักเรียนมัธยมศึกษาใช้เวลาในการเล่นอินเทอร์เน็ต 3-4 ชั่วโมง/วัน มากที่สุด (ร้อยละ 38) ด้านเว็บไซต์ที่ใช้

งานบนสื่ออินเทอร์เน็ต เว็บไซต์เพื่อการสื่อสารที่ได้รับความนิยมจากนักเรียนมัธยมศึกษามากที่สุด คือ Facebook (ร้อยละ 24) เว็บไซต์เพื่อความบันเทิงที่ได้รับความนิยมจากนักเรียนมัธยมศึกษา มากที่สุด คือ YouTube (ร้อยละ 28) และเว็บไซต์เพื่อการค้นคว้าข้อมูลที่ได้รับความนิยมจาก นักเรียนมัธยมศึกษามากที่สุด คือ Google (ร้อยละ 57.33) รูปแบบการใช้บริการสื่ออินเทอร์เน็ต ของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น จำแนกออกเป็น 3 รูปแบบด้วยกันคือ การใช้บริการ ด้านการสื่อสาร พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นใช้ Facebook เพื่อการสื่อสารใน ระดับมาก การใช้บริการด้านความบันเทิง พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นใช้ YouTube เพื่อความบันเทิงในระดับมาก และการใช้บริการด้านการค้นคว้าข้อมูล พบว่า นักเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่นใช้ Google เพื่อการค้นคว้าข้อมูลในระดับมากที่สุด การ เปรียบเทียบรูปแบบการใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศแตกต่างกันมีรูปแบบการใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตโดยภาพรวมไม่แตกต่าง กันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมี รูปแบบการใช้บริการบนสื่ออินเทอร์เน็ตโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ด้วยเช่นกัน

เอมิกา เหมมินทร์ (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผล การศึกษาพบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 3 ปีขึ้นไปมากที่สุด ประชาชนใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook บ่อยที่สุด ช่องทางที่ ประชาชนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์บ่อยที่สุดคือ Smartphone ประชาชนส่วนใหญ่เปิดบริการ เครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ตลอดทั้งวัน ช่วงเวลาที่ประชาชนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด คือ 18.00-06.00 น. ประชาชนมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 1-3 ชั่วโมงต่อวันมากที่สุด ประชาชนส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุด และคุณสมบัติของ เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ประชาชนชอบมากที่สุดคือ ทำให้ทราบข่าวสารรวดเร็ว โดยเว็บไซต์เป็น แหล่งหรือสื่อที่ทำให้ประชาชนสนใจใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพสถานภาพสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรม การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศิริพร สุขไสย (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและความพึงพอใจที่มีต่อสื่อ ออนไลน์ของผู้ใช้บริการธุรกิจให้บริการความงาม ห้างหุ้นส่วนสามัญทิงเกิด ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับจากสื่อ Facebook ร้อยละ 85.20 เปิดรับสื่อผ่านโทรศัพท์มือถือ ร้อย

ละ 61.33 เปิดรับสื่อที่บ้าน ร้อยละ 66.47 เปิดรับสื่อ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ ร้อยละ 34.74 เปิดรับสื่อต่ำกว่า 30 นาที ร้อยละ 59.82 เปิดรับสื่อช่วง 18.01-21.00 น. ร้อยละ 31.72 และวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อติดตามข่าวสาร/โปรโมชั่น ร้อยละ 78.25 ความพึงพอใจที่มีต่อสื่อออนไลน์ของผู้ใช้บริการธุรกิจให้บริการความงาม ห้างหุ้นส่วนสามัญtingเกิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.84) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ สื่อ Facebook (ค่าเฉลี่ย = 4.09, S.D. = 0.72) และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ใช้บริการธุรกิจให้บริการความงาม ห้างหุ้นส่วนสามัญtingเกิดที่มีอายุอาชีพ และรายได้รวมเฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านสถานที่ในการเปิดรับสื่อออนไลน์ของห้างหุ้นส่วนสามัญtingเกิด มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เพศและระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผ่องใส เพ็ชรรักษ์ และคณะ (2555) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกันรวมถึงผลสัมฤทธิ์การเรียนไม่แตกต่างกัน

2. พฤติกรรมการเรียนที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในแต่ละด้าน ลำดับที่ 1 ด้าเจตคติในการเรียน ลำดับที่ 2 ยุทธวิธีในการสอบและการเตรียมตัวสอบ โดยลำดับที่ 3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ลำดับที่ 4 การมีสมาธิต่อการเรียน ลำดับที่ 5 กระบวนการรวบรวมข้อมูล ลำดับที่ 6 การใช้เทคนิคและเครื่องมืออุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียน ลำดับที่ 7 วิธีเลือกใจความสำคัญและจดจำเนื้อหาที่สำคัญของบทเรียน ลำดับที่ 8 การทดสอบตนเอง การทบทวน และการเตรียมตัวในการเรียน ลำดับที่ 9 การจัดการกับเวลาทางด้านการศึกษา ลำดับที่ 10 ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียน

3. พฤติกรรมด้านการรวบรวมข้อมูลและพฤติกรรมด้านการใช้เทคนิคและเครื่องมืออุปกรณ์ช่วยเหลือในการเรียนเป็นตัวแปรที่โดดเด่นที่สุดที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และชั้นปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ณัฐพล บัวอรุ (2555) ศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองวิชาการสร้างงานสื่อผสม เรื่องคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา ผลการวิจัยสรุปว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ 0.01 ความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน และความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนรู้ทั้ง 4 ครั้งของการวัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีแนวโน้มว่าความสามารถในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองของนักเรียน และความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเรียนรู้ของนักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง 2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองในระดับมาก

ภาณุวัฒน์ กองราช (2554) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย : กรณีศึกษา Facebook ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 19-21 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีอัตราการใช้บริการ 1-5 ครั้งต่อสัปดาห์ ในการใช้แต่ละครั้งใช้เวลา 1-3 ชั่วโมงต่อครั้ง และมีประสบการณ์ใช้บริการน้อยกว่า 1 ปี โดยที่ส่วนใหญ่เคยใช้บริการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่มีใน Facebook ซึ่งประกอบไปด้วย การโต้ตอบบนกระดานสนทนา การเข้าร่วมกลุ่มต่างๆ การเล่นเกม การตอบคำถาม การแบ่งปันรูปภาพ การแบ่งปันวิดีโอ การค้นหาเพื่อเก๋ การส่งข้อความ การร่วมแสดงความคิดเห็น การชอบ และจากการพิสูจน์สมมติฐานวิจัยพบว่า พฤติกรรมความหลงใหลจนติดปกติ และการติดการใช้งาน เป็นผลมาจากการรับรู้ความเพลิดเพลิน และอิทธิพลทางสังคม ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การที่กลุ่มวัยรุ่นมีความเพลิดเพลินในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จนทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชอบและสนุกสนาน รวมถึงเป็นการทำกระแสนิยม จึงทำให้อัตราในการใช้เพิ่มมากขึ้นจนเกิดเป็นการติดการใช้งาน และอาจทำให้เกิดความรู้สึกกังวลหรือหมกมุ่นว่าจะต้องเข้าไปใช้งานอีกจนกลายเป็นความหลงใหลจนติดปกติ อย่างไรก็ตาม การรับรู้ถึงความเสี่ยงจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่มีความสัมพันธ์หรือทำให้พฤติกรรมความหลงใหลและติดการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ในกลุ่มวัยรุ่นลดลงแต่อย่างใด เนื่องจากกลุ่มวัยรุ่นดังกล่าวจะระมัดระวังมากในการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์และจะไม่ใช้งานถ้ารู้สึกว่าคุณเองได้รับความเสี่ยง ดังนั้นจึงมีโอกาสน้อยมากที่ผู้ใช้งานที่รับรู้ถึงความเสี่ยงจะมีพฤติกรรมการติดการใช้งานและความหลงใหลจนติดปกติ

ศศิวัฒน์ รัตนพันธุ์ (2554) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับ ความพึงพอใจ และการใช้ประโยชน์ของผู้ชมรายการ “เข้าข่าวข้น คนข่าวเช้า” ทางสถานีโทรทัศน์โมเดิร์นไนน์ทีวีในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ซึ่งมีจำนวน 232 คน มีอายุ 25-34 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท มีการเปิดรับชมรายการ “เข้า

ข่าวชั้น คนข่าวเช้า" ในระดับชมบ่อย (3-4 วันต่อสัปดาห์) มีการรับชมช่วงเล่าข่าวและรายงานข่าวมากที่สุด และมีพฤติกรรมรับชมรายการในลักษณะตั้งใจดูเฉพาะช่วงข่าวที่สนใจ (เช่น กีฬา บันเทิง) มากที่สุด ในด้านความพึงพอใจจากการรับชมรายการ "เช้าข่าวชั้น คนข่าวเช้า" พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจจากการรับชมรายการ "เช้าข่าวชั้น คนข่าวเช้า" ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อรูปแบบรายการมากที่สุด การใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการ "เช้าข่าวชั้น คนข่าวเช้า" พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์จากการรับชมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มตัวอย่างมีการใช้ประโยชน์จากการรับชมรายการ "เช้าข่าวชั้น คนข่าวเช้า" ในด้านการรับรู้ข่าวสารมากที่สุด การทดสอบสมมติฐาน พบว่า พฤติกรรมการรับชมรายการ "เช้าข่าวชั้น คนข่าวเช้า" ของผู้ชมในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจด้านองค์ประกอบของรายการข่าว และมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการรับชมในทุกด้าน

สมรักษ์ รินรุด (2552) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสำนักงานเขตบางเขน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสำนักงานเขตบางเขน สังกัดกรุงเทพมหานคร มีระดับปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่างๆ กับผลการเรียน สรุปได้ดังนี้ ปัจจัยด้านผู้เรียน ได้แก่ ความพร้อมในการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนในสำนักงานเขตบางเขน สังกัดกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01